

vergadering **C111**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 11 januari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het arrest van de Raad van State met betrekking tot de nachtvluchten op de luchthaven Oostende-Brugge – 980 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het bodemsaneringsfonds Promaz – 1128 (2021-2022)	4
VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de rol van tuinen in de waterhuishouding – 1045 (2021-2022)	7
VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toename van de woningbouw – 1068 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de veroordeling van het Vlaamse luchtbeleidsplan door het Brusselse hof van beroep – 1076 (2021-2022)	15
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van PFAS op bouwwerken – 1084 (2021-2022)	18
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraak van de Raad van State in verband met de toepassing van de grondverzetsregeling in de Oosterweelwerf – 1149 (2021-2022)	
INTERPELLATIE van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het schorsingsarrest van de Raad van State met betrekking tot de conformverklaringen van het grondverzet en de gevolgen voor het Oosterweelproject – 17 (2021-2022)	24
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toekomst van Polders en Wateringen – 1155 (2021-2022)	30
VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over pesticiden in het oppervlaktewater – 1168 (2021-2022)	33
VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over stedelijke hitte-eilanden en ondersteuning van groene stedelijke infrastructuur vanuit Vlaanderen – 1174 (2021-2022)	35

VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het arrest van de Raad van State met betrekking tot de nachtvluchten op de luchthaven Oostende-Brugge – 980 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Bij het begin van het nieuwe jaar wens ik u allen en iedereen die van thuis uit kijkt, een fantastisch nieuw jaar. Hopelijk hebt u dat allemaal wat feestelijk kunnen inzetten.

De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Voorzitter, op mijn beurt mijn allerbeste wensen. Ik hoop oprecht dat het het allerlaatste jaar is dat we die wensen op digitale wijze aan elkaar moeten overbrengen. Laat ons alsjeblieft hopen op beterschap wat dat betreft.

Minister, mijn vraag gaat over nachtvluchten, niet zoals we ze veel in de media gehoord en gezien hebben en besproken hebben rond de luchthaven van Zaventem maar wel rond de luchthaven van Oostende-Brugge in West-Vlaanderen. Nachtvluchten is een thema dat altijd sterk de gemoederen verhit. Het is dan aan de politiek om een oplossing te bieden voor het precaire evenwicht dat we moeten bewaren tussen de leefbaarheid voor de omwonenden of 'onderwonenden' en het economische belang. Ook de lokale tewerkstelling is daarin een belangrijk item.

Het is een moeilijk probleem dat uw voorganger heeft proberen op te lossen door een quotum op te leggen van maximum 180 nachtelijke bewegingen boven een bepaald geluidsquotum voor vertrekkende en aankomende vluchten van de luchthaven van Oostende-Brugge. Zoals bij vele luchthavens zijn er ook actiecomités. Een van die actiecomités is naar de Raad van State getrokken met als gevolg dat het besluit van de minister daaromtrent vernietigd is en dat het nu aan u als opvolgende minister is om voor een nieuwe oplossing te zorgen en te zorgen dat daar een redelijk aantal nachtelijke bewegingen toegelaten is, al dan niet met vliegtuigen die geluid produceren boven een bestaand geluidsquotum. Dat laat ik voorlopig aan u en uw interpretatie daarvan.

Minister, wat is uw reactie op het arrest van de Raad van State en de vernietiging van het ministerieel besluit van 18 januari 2019? Wat zijn de implicaties van deze beslissing van de Raad van State op de activiteiten van de luchthaven, nu en in de nabije toekomst? Hebt u daarover al overleg gepleegd met de luchthaven Oostende-Brugge met het oog op een voorstel voor een nieuw ministerieel besluit en een oplossing voor dit probleem?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Het bedoelde arrest van de Raad van State wordt op dit moment nader onderzocht. Ook is het vergunningsdossier opnieuw in behandeling genomen. Ik zal daarna op basis van alle elementen in het dossier opnieuw een beslissing nemen. In principe zou dat tegen 1 februari 2022 zijn.

In het vernietigde ministerieel besluit werd een afwijking verleend voor 180 vliegbewegingen per jaar met een hogere geluidshoeveelheid. Deze voorwaarde is dus niet langer van toepassing. De luchthaven valt nu terug op de geluidsvoorwaarden die bepaald zijn in de basismilieuvergunning uit 2005. Dit betekent onder meer dat de geluidshoeveelheid per vliegbeweging gedurende de nacht nog maximaal Quota Count-waarde 12 mag bedragen. Concreet betekent dit dat vliegtuigen met een hogere geluidshoeveelheid, zoals grote cargovliegtuigen van het type Boeing 747, 's nachts niet langer kunnen opstijgen van de luchthaven.

Ikzelf heb hierover nog geen contact gehad met de luchthaven. Bij een herneming van de procedure is het gebruikelijk dat eerst mijn administratie contact opneemt met de exploitant.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik heb er alle begrip voor dat u vandaag nog niet veel kunt zeggen als het dossier nog in onderzoek is en als er nog overleg moet worden georganiseerd. Dat is evident. Maar ik hoop toch op een snelle oplossing, zijnde snel duidelijkheid voor zowel de luchthaven als voor de omwonenden. We weten dat Oostende-Brugge – of Brugge-Oostende, afhankelijk van waar je het dichtst bij bent – een luchthaven is die steeds populairder wordt voor passagiers. Maar in een covidcrisis waar het vliegen voor toeristische trips onder druk staat, is cargo van cruciaal belang. Dan zijn bepaalde nachtvluchten voor de luchthaven van Oostende van groot belang. Ik hoop dus op een goede, ordentelijke oplossing en op een evenwichtig compromis. Ik weet uit cijfers van de luchthaven zelf dat men in de verste verte niet aan die 180 nachtbewegingen komt met toestellen met een hoger geluidsniveau dan 12 Quota Count. Ik hoop dat daar een compromis en een oplossing in zitten. Ik vraag u om dat niet te laten liggen en om actie te ondernemen, met dien verstande dat we binnen afzienbare tijd, hopelijk over enkele maanden ten laatste, duidelijkheid hebben, zowel voor de luchthaven en de tewerkstelling daar als voor de omwonenden die zich terecht beroepen op rechtszekerheidsprincipes.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik kan gewoon herhalen wat ik heb gezegd. Er zijn ook geen concrete vragen gesteld. Uiteraard gaan we het dossier niet laten liggen en zullen we rekening houden met alle elementen en het voorbehoud dat de Raad van State maakt om vervolgens een nieuwe beslissing te nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het bodemsaneringsfonds Promaz – 1128 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ook op mijn beurt een gelukkig en gezond nieuwjaar gewenst, collega's.

Minister, dit is een opvolgingsvraag. Wij hebben hier in 2021 verschillende keren over gesproken in de commissie, in december nog. De aanleiding van mijn vraag is een indicatie van federaal minister Van der Straeten die in december communiceerde dat er in het voorjaar dossiers zouden kunnen worden ingediend voor het langverwachte bodemsaneringsfonds, het stookoliefonds Promaz, dat zou moeten tussenkomen voor mensen die problemen hebben met vervuiling veroorzaakt door lekkende stookolietanks. Er zijn vele duizenden gezinnen in Vlaanderen die hier al vele jaren op wachten omdat zo'n sanering tussen de 50.000 en de 250.000 euro kan kosten.

We hebben over dit fonds en het samenwerkingsakkoord al vaak gesproken en ook over de financiering. Die moet in de eerste plaats komen van de overschotten van het BOFAS-fonds, het bodemsaneringsfonds voor tankstations. Daar is een bedrag van zowat 120 miljoen euro beschikbaar. Op termijn is de verwachting dat op basis

van de ingediende dossiers er meer nodig zal zijn. Daar is een aangepaste financiering voor nodig. In de communicatie van minister Van der Straeten werd die ook aangekondigd via een heffing op stookolie.

De communicatie van minister Van der Straeten leidde mij tot het indienen van deze vraag. Minister, wat is volgens u de stand van zaken? Wanneer zal de erkenning van dat fonds effectief in het Staatsblad gepubliceerd worden? Op welke manier wordt er gecommuniceerd vanuit de Vlaamse overheid en vanuit het fonds naar particulieren? Men kan op dit moment nog geen dossier indienen maar wel al de gegevens indienen via de website van Promaz. Hoeveel mensen hebben dat ondertussen al gedaan? De laatste cijfers dateren van vorig jaar.

We hebben al heel vaak over die financiering gesproken. Op welke manier ziet u dat op dit moment? Stel dat er minder dossiers zouden zijn dan verwacht, wat dan met de overschotten uit het BOFAS-fonds en de besteding daarvan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De Interregionale Bodemsaneringscommissie (IBC) heeft via het erkenningsbesluit van 25 november 2021 een positieve beslissing genomen over de erkenningsaanvraag van de vzw Promaz. Deze beslissing werd aan de vzw Promaz betekend op 2 december 2021. Het erkenningsbesluit is op heden nog niet gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

Verder ben ik niet op de hoogte van de strekking van het eenzijdige akkoord tussen de sector en de federale minister, waarvan u melding maakt.

De wijze van financiering van Promaz als erkend stookoliefonds is geregeld in het samenwerkingsakkoord waarin duidelijk is opgenomen dat een fonds in oprichting nog geen aanvraag kan doen voor middelen uit de tweede financieringspijler, zijnde een toeslag lastens de consumenten.

Wanneer de erkenning in het Staatsblad zal verschijnen, hangt af van de snelheid waarmee de bevoegde diensten de nodige voorbereidingen en vertalingen doen. Hopelijk zo snel mogelijk want we wachten met z'n allen al heel lang.

Promaz voorzag in zijn erkenningsdossier om een communicatiestrategie uit te rollen om zich zo breed mogelijk bij het doelpubliek bekend te maken en om mensen bewust te maken dat het een oplossing biedt voor hun problemen met stookolieverontreiniging. Voor meer informatie over de mogelijkheden, de werkwijze en de mogelijke voordelen zullen geïnteresseerden terechtkunnen op de website van Promaz. Promaz zal de nodige documenten daartoe beschikbaar stellen en zal ook via een helpdesk ter beschikking staan om alle nodige informatie te verstrekken. Ik neem aan dat Promaz zich volop aan het voorbereiden is om zo snel mogelijk operationeel te zijn.

Er is sprake van meer dan duizend registraties. Voor Vlaanderen wordt het aantal particuliere stookolietanks met een verontreinigingsproblematiek op 6000 tot 9500 geschat. Dit is dus een veelvoud van wat al geregistreerd is.

De aanmeldingsperiode van drie jaar start vanaf de datum dat het erkenningsbesluit van het fonds wordt gepubliceerd. Het is dus momenteel nog koffiedik kijken hoeveel dossiers er zich de komende drie jaar effectief zullen aanmelden bij Promaz.

Promaz zal, zoals hier al meermaals aangehaald is, ter financiering van zijn taken in eerste instantie een beroep doen op de BOFAS-overschotten van 120 miljoen euro, zoals dit ook in het samenwerkingsakkoord is bepaald. Gelet op de globaal

nodige financiële middelen is de voorlopige inschatting dat deze 120 miljoen euro niet voldoende zal zijn voor de volledige erkenningsperiode.

Uiteraard moeten niet meer BOFAS-overschotten aan Promaz worden overgemaakt dan er nodig zijn. We zullen het einde van de aanmeldingsperiode van drie jaar moeten afwachten om een definitief bilan op te maken.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dank u wel voor uw duidelijke antwoord. We zijn er dus nog niet, als ik het goed begrijp. We hebben nog geen publicatie in het Staatsblad maar we naderen wel. Dat is alvast positief. Er ligt wel nog wat werk op de plank, zowel voor de sector maar misschien ook voor u en uw federale collega Van der Straeten om in de communicatie nog een aantal stappen te zetten. Als er nu duizend aanmeldingen zijn en er zijn er potentieel negenduizend in Vlaanderen die een aanmelding moeten doen in de komende drie jaar, dan zijn er allicht nog heel veel mensen die op dit moment onwetend zijn. Die moeten wij echt proberen te bereiken zodat we iedereen die recht heeft op deze ondersteuning ook kunnen ondersteunen en tegelijk de problemen in de bodem van de stookolie-verontreiniging effectief kunnen oplossen. Ik doe graag een oproep aan u, minister, en aan uw collega Van der Straeten om eventueel samen met de sector, hoe moeilijk de verhoudingen in het verleden ook gelegen hebben, de communicatie ter harte te nemen. Er zijn heel veel Vlaamse gezinnen potentieel bij betrokken. Dat is het belangrijkste.

Wat betreft de financiering, kunnen we beginnen met die 120 miljoen euro. Ik begrijp van u dat u nog altijd geen akkoord hebt gegeven voor bijkomende financiering en dat u dat ook niet van plan lijkt te zijn. In die zin was de communicatie van minister Van der Straeten blijkbaar voorbarig, als ik u goed begrepen heb.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, ik wil voor alle duidelijkheid een korte vraag stellen omdat het belangrijk is dat u daar een uitspraak over doet. Degenen die een aanvraag indienen, zijn degenen die het probleem geschapen hebben, bijvoorbeeld in een rijbebouwing waarbij ook de gronden van de achterburen en zijburen vervuild zijn. Kunnen ook zij apart, zonder dat de vervuiler een aanvraag heeft ingediend, een aanvraag indienen om de grond te saneren, ja of neen?

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, u weet dat ik begin december, net voor de erkenning werd toegekend, een vraag had ingediend. Ik heb daar net een antwoord op gekregen. Het is geen gemakkelijk dossier. We zijn blij dat er stappen vooruit worden gezet. Het is nu belangrijk dat particulieren, mensen die in grote financiële catastrofes en drama's zitten door lekkende stookolietanks, effectief snel werk kunnen maken van een sanering. Het is heel belangrijk dat er duidelijkheid is wanneer zij van start kunnen gaan. Het is ook belangrijk dat dat zeer goed gecommuniceerd wordt.

Over hoe het zit met de verwerking van de aanvragen heb ik ook nog wat vragen. Wanneer zal men effectief kunnen starten? Met welke doorlooptijd zal er worden gerekend? Ik wens eigenlijk vooral de oproep te ondersteunen naar een goede communicatie naar particulieren toe. Daar is in het verleden al heel veel over gezegd. Het is heel belangrijk dat er een heel duidelijke sensibilisering en goede communicatie komen naar de particulieren die een lekkende stookolietank hebben en moeten saneren. Het is belangrijk dat dat zo goed mogelijk en zo snel mogelijk gebeurt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Bothuyne, wij zullen vanuit de overheid de communicatie ondersteunen en mee trekken. Het is belangrijk dat de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) dat ook mee opneemt in haar communicatietools naar de burgers. We gaan dat vanuit Vlaanderen breed dragen. Op basis van objectieve dossiers is de tweede financieringspijler bespreekbaar, maar zover zijn we natuurlijk nog niet. Laten we eerst naar die 120 miljoen euro kijken.

Mijnheer Pieters, verspreidingspercelen worden mee opgenomen bij de sanering. Ik denk dat het logisch is dat de bron moet worden aangepakt.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik wil de minister nog danken voor haar korte en duidelijke antwoord. Het engagement om te kunnen spreken van een tweede financieringspijler is belangrijk voor de gezinnen die straks gaan indienen en dat men weet, wanneer die 120 miljoen euro er niet meer zou zijn, dat er een bereidheid is om te kijken naar bijkomende middelen om ook hen te helpen. Ik ben blij dat de Vlaamse overheid via de OVAM en ongetwijfeld met uw steun hierin actief zal communiceren. Dat is belangrijk. Ik doe een warme oproep om dat zoveel mogelijk samen en eendrachtig te doen met uw federale collega, minister Van der Straeten. Het leidt altijd tot wat verwarring als het ene niveau op een licht andere manier communiceert dan het andere niveau. Omdat er zoveel duizenden gezinnen getroffen zijn is het belangrijk dat er eendrachtig wordt gecommuniceerd zodra effectief dossiers kunnen worden ingediend. Het is dus een warme oproep tot samenwerking bij het begin van het nieuwe jaar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de rol van tuinen in de waterhuishouding – 1045 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, collega's, vooreerst mijn allerbeste wensen.

Mijn vraag dateert van een tijdje geleden, maar ze krijgt de aandacht van mij als stedeling, en gaat meer bepaald over de rol van tuinen in de waterhuishouding.

Je zou kunnen zeggen dat het een rare vraag is, maar als je ziet dat in het totaal de tuinen een grote oppervlakte innemen en ziet wat ze realiseren, denk ik dat juiste cijfers heel belangrijk zijn in het kader van de waterhuishouding en het ruimtebeslag.

Door de hevige regenval van de voorbije weken en maanden wordt het steeds duidelijker: Vlaanderen is dichtbebouwd, wat duurzaam waterbeheer bemoeilijkt. Voldoende onbebouwde gronden zijn nodig om de waterhuishouding op natuurlijke wijze te reguleren. Het burgeronderzoek CurieuzeNeuzen in de Tuin, een netwerk van 5000 meetpunten in Vlaamse tuinen om de hitte en droogte in kaart te brengen, toonde aan dat tuinen een belangrijke rol kunnen spelen in dit proces omdat ze als sponzen water opnemen en zo de gevolgen van extreem nat en droog weer kunnen afzwakken. Privétuinen nemen 12 procent in van de oppervlakte van Vlaanderen. Van 1 mei tot 30 september 2021 hebben deze tuinen 533 miljard liter water verwerkt, gemiddeld 60 procent van al het hemelwater. Dat gemiddelde verbergt echter grote verschillen, aangezien uit het onderzoek bleek dat de ene

tuin veel meer water opvangt dan de andere. Tuinen in de stad krijgen verhoudingsgewijs meer water te verwerken dan op het platteland, omdat er meer verharding is en er dus meer water wordt afgevoerd naar de weinige stukjes tuin. Ook de samenstelling van de bodem heeft een invloed: zandbodems kunnen sneller en meer water verwerken dan kleibodems vooraleer ze verzadigen. Lager gelegen tuinen krijgen veel meer water te verwerken, omdat water via heuvelruggen afstroomt naar de valleien. Bomen en andere vegetatie zorgen ervoor dat water trager insijpelt.

Minister, deelt u deze visie? Is het correct om tuinen mee te nemen in de berekening van het ruimtebeslag? Indien het niet als beslag wordt ingericht, kan de bouwshift misschien een beter resultaat opleveren, niet alleen wegens de cijfers maar ook omdat het beleid zich zo beter kan richten op de opdracht, namelijk de steden leefbaar houden.

Minister, u weet dat ik schepen ben van het Openbaar Domein in de derde stad van Vlaanderen. Ik zet er heel wat acties op poten. We zien ook dat de aanleg van terrassen en opritten van een bepaalde oppervlakte vergunningsplichtig is. Er zijn heel wat regels voor verharding. Dat verschilt naargelang het lokaal bestuur en de bouwverordening. Wat doet u als Vlaams minister om de lokale besturen te ondersteunen in de ontharding?

Hoe staat het met het onderzoek naar een gewestelijke verordening over verharding in tuinen en voortuinen om het beleid te stroomlijnen? Ik vraag dat omdat ik niet zou willen hebben dat ik naar een gemeenteraad ga met allerlei nieuwe zaken in het kader van een gemeentelijke verordening en dat u dan bijvoorbeeld veertien dagen of een maand later met een gewestelijke verordening komt. Dan is het misschien beter dat we alles stroomlijnen, wat het allemaal gemakkelijker maakt voor de inwoners. Hetzelfde geldt voor kleine vergunningen of vrijstellingen. De mensen moeten eerst de Vlaamse wetgeving en dan nog eens de lokale wetgeving nagaan. Het is niet altijd duidelijk wanneer u met communicatie komt en dat er dan ook nog eens lokale communicatie komt. In die zin vind ik het nuttig om te weten of en hoe u dat zult afronden.

Bent u van plan om een gedetailleerde kaart op te maken met de gebieden in Vlaanderen die het meest geschikt zijn om als 'spons' te fungeren, zodat we prioritair kunnen inzetten op de tuinen en andere onbebouwde gronden die in deze gebieden gelegen zijn?

De aanleg van nieuwe verharding vermijden is één zijde van de medaille, maar ook bestaande verhardingen in tuinen zo veel mogelijk reduceren is een prioriteit. U kondigde vorige zomer ook Operatie Steenbreek aan. Er waren ook andere namen, zoals 'tegelpoppen'. Dat werd zelfs mee geclaimd als het favoriete woord van 2021. U zult particulieren via een onthardingspremie stimuleren tot ontharding of andere waterdoorlatende alternatieven. Hoe evalueert u dat project? Ik zag dat men in Gent eigenlijk het omgekeerde doet en verharding aan een belasting zal onderwerpen. Ik ben er veeleer een voorstander van om de mensen zo veel mogelijk te stimuleren en hun uit te leggen waarom ze moeten uitbreken, zoals u het noemt, en die verharding moeten verminderen. Hoeveel vierkante meters verharding zijn er als gevolg van het project al verdwenen? Welk budget hebt u daar jaarlijks voor gereserveerd? Hoeveel van dat budget wordt ook werkelijk opgebruikt?

Ik haalde daarnet het voorbeeldje van Gent aan: er zijn nogal veel verplichtingen en verboden om de Blue Deal in praktijk te brengen. Ik had graag geweten hoe u daartegenover staat in het kader van het Vlaamse beleid. Dan gaat het bijvoorbeeld over een maximaal aantal verharde vierkante meters, of een verplicht aantal bomen, wat ook aangenaam kan zijn om tot een leefbare stad of omgeving te komen. Ook gaat het over een verbod op niet-waterdoorlatende materialen in

tuinen. Als al die maatregelen van kracht zouden worden, kan er misschien in de definitie van ruimtebeslag ook een grotere rol worden toebedeeld aan de functie van tuinen, waardoor er misschien ook minder budgettaire impact is bij de bouwshift.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik zal proberen de zes vragen zo goed mogelijk te beantwoorden. We hebben de discussie meermaals gehad in deze commissie, maar ik heb hier ook meermaals herhaald dat ik de definitie van ruimtebeslag moeilijk kan aanpassen, aangezien die de vertaling is van de Europese definitie van 'land take'. Het gaat om ruimte die wordt ingenomen door de mens voor andere doelen dan landbouw, natuur of bos. In die zin zijn tuinen ruimtebeslag, net als voetbalvelden, golfterreinen of stadsparken. Collega, u verwijst nu immers naar tuinen, maar uw logica kan, denk ik, ook gelden voor stadsparken, voetbalvelden of golfterreinen. We zitten dus met die definitie.

Sinds 2013 meten we in Vlaanderen ruimtebeslag driejaarlijks op dezelfde manier, waardoor we ook de evoluties kunnen monitoren. Ook om die reden is een aanpassing van de definitie niet aan de orde. Wat we wel doen, is differentiëren binnen die meting. We weten dus hoeveel extra ruimtebeslag betrekking heeft op verharding, op bebouwing of vertuining. Dat biedt ook mogelijkheden om een gedifferentieerd beleid te voeren ten opzichte van elke vorm van ruimtebeslag.

Uw tweede vraag gaat over de vergunningsplicht van verhardingen, terrassen en opritten. Op Vlaams niveau geldt een algemene vergunningsplicht voor verhardingen. Bepaalde kleinere vormen van verharding zijn vrijgesteld, zoals u weet, zoals de noodzakelijke toegang en oprit tot de woning, of een beperkt terras. Het klopt dat gemeenten bijkomende regels kunnen invoeren en ook hiervoor bepaalde extra vergunningsplichten kunnen invoeren. Dat zorgt inderdaad voor heel wat verschillen tussen gemeenten, wat het voor de burger niet altijd evident maakt en leidt tot extra planlast en regeltjes. Ik wil het overal in Vlaanderen gelijktrekken van de vergunningsverplichtingen wel bekijken. Ik zal dat ook samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) doen, in het kader van de bijsturing van het decreet inzake de omgevingsvergunning waarmee we vandaag bezig zijn. Ik wil dat dus in dat kader meenemen.

Voor het afleveren van vergunningen voor kleine verhardingen is en blijft de gemeente natuurlijk de vergunningverlenende overheid. Gemeenten hebben de mogelijkheid om extra verharding te weigeren indien ze dat wensen.

Dan was er uw derde vraag. In het kader van de Blue Deal zijn we met de VVSG een voorstel van aanpak voor de ontharding van voortuinen aan het uitwerken. Het voorstel omvat zowel sensibiliserende en stimulerende als corrigerende acties voor overheden, burgers en bedrijven. De bedoeling is het bewustzijn te vergroten, ervoor te zorgen dat er op het terrein daadwerkelijk wordt onthard en op te treden tegen niet-vergunde verhardingen of nieuwe verhardingen te vermijden. Daarnaast werd in de beleidsverkenning 'Kiemen voor een toekomstig tuinenbeleid' onderzocht hoe het instrument van stedenbouwkundige vergunningen, samen met andere instrumenten, kan worden verbeterd om de bijdrage van private tuinen aan ecosystemen te vergroten. Om het beleid te stroomlijnen, werkt het Departement Omgeving in het kader van een lopend project in samenwerking met de gemeenten een ruimtelijk beleid uit waarvan het aspect ontharding een belangrijke pijler vormt. Het Departement Omgeving zal hiervoor ook samenwerking zoeken met de provincies en de intercommunales.

Ik kom tot uw vierde vraag. Op basis van topografie en hydrologie is het mogelijk om voldoende gedetailleerd te identificeren waar zich het grootste natuurlijke potentieel bevindt om water te infiltreren en vast te houden. Dergelijke

watersysteemkaarten zijn reeds beschikbaar per gemeente, per stroombekken en op schaal van Vlaanderen. Dit maakt het mogelijk om beleidsdoelstellingen op het vlak van duurzaam waterbeheer ook meer gebiedsgericht te bepalen en gebieden af te bakenen die van strategisch belang zijn.

Wat uw vijfde vraag betreft: om de problematiek ten gronde aan te pakken, is er inderdaad een breed beleid nodig, zoals u ook suggereerde. Net daarom verwijst de Blue Deal ook expliciet naar de inspanningen die we als overheid leveren, maar ook industrie, landbouw en burgers worden actief betrokken. Zoals ik heb gezegd, wil ik doelgericht maatregelen nemen en de subsidies dus ook veel beter inzetten. Daarom werd in een eerste fase gekozen voor het inzetten op diverse andere acties die een groter effect hebben, zoals de oproepen richting lokale besturen.

Wat uw laatste vraag betreft, kan ik meegeven dat ik het Departement Omgeving zal laten onderzoeken welk kader of extra regelgeving er nodig is. Ik vind uw suggestie wel terecht.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, dank u wel voor uw antwoorden. U bent dus met de VVSG bezig met het uitwerken van een kader voor voortuinen. Dat vind ik een goede zaak, maar mijn vraag aan u is dan vooral wanneer u daarmee klaar denkt te zijn. Zoals ik zei: wij zitten immers soms ook met initiatieven. Soms gebeurt het bij initiatieven dat u daar een subsidiëring aan koppelt. Vaak is het dan zo dat een stad die eigenlijk een voorloper was, een beetje wordt gestraft. Men kocht bijvoorbeeld een stuk grond aan, maar mocht dat eigenlijk nog niet hebben aangekocht om een subsidie te kunnen verkrijgen. Ook in dit geval overweeg ik te wachten tot u met een aantal initiatieven komt, zodat ik daar gemakkelijk op kunt intekenen en ik niet het slachtoffer word omdat ik niet meer aan de voorwaarden voldoe. Dat geldt zowel voor mijn vraag omtrent het uitbreken als met betrekking tot uw antwoord omtrent het kader dat u aan het opmaken bent in het kader van de Blue Deal.

Verder zou ik nog een bijkomende vraag willen stellen over die Europese definitie, die volgens mij toch niet altijd meer met de realiteit strookt. U zegt dat het gaat over alles wat niet vrije natuur en bos is. Ook over de definitie van 'bos' is er echter niet zo'n eenduidigheid. Wat is een bos? Dat moet dan aan drie kenmerken voldoen. Als stad kan men beslissen meer bomen te planten, maar als dat dan niet als bos wordt gedefinieerd ...

Ik zou daar eigenlijk ook meer duidelijkheid over willen hebben. Als alles duidelijk is, zal er ook meer duidelijk zijn wat de definities inzake ruimtebeslag betreft, denk ik. Dan kunnen we ook meer mensen motiveren om zowel te ontharden als te vergroenen. Dat kan andere sectoren natuurlijk dan ook ten goede komen. Het kan ook interessant zijn voor het stikstofdossier en veel andere dossiers waarbij er telkens moet worden gemeten en er een soort balans moet worden gevonden. Dan denk ik dat de definities toch duidelijk moeten zijn. Dat zal ons helpen om tot rationele beslissingen te kunnen komen, die een draagvlak hebben.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega Van Volcem, dank u wel voor uw vraag. Vooreerst een gelukkig 2022 aan u allen. Hopelijk kunnen we hier samen wat steentjes in de rivier verleggen, want daarvoor zitten we hier, denk ik.

Minister, ik ben heel tevreden dat u de definitie van ruimtebeslag niet aanpast, dat u die aanhoudt. Dat lijkt me zeer belangrijk, ook voor de rapportage. Ik vind het een zeer goed idee dat u binnen die definitie een gedifferentieerd beleid probeert te voeren. Toch is onze opdracht nog heel groot. We moeten tegen 2050 8000

hectare ontharden, zegt het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Dat is dus ongeveer 250 à 300 hectare per jaar. Bent u van plan om daar jaarlijkse doelstellingen op te plakken, zodat we richting 2050 stilletjes aan naar die 8000 hectare evolueren?

Er is al heel vaak de vraag gesteld om een infiltratiebonus te lanceren om ontharding positief te stimuleren. Bent u ook met dat idee aan de slag, en hoever staat u daarmee?

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik heb het in het verleden ook al gezegd: er zijn heel wat lokale besturen, waaronder ook dat van mijn eigen gemeente, Kampenhout, die toch wel wat vooruitstrevende initiatieven hebben genomen wat ontharding en dergelijke betreft. Ik denk dat het interessant is om te bekijken wat er tot nu toe gebeurde bij die lokale besturen, om dat eens goed op te lijsten en de best practices te delen, of inderdaad eventueel initiatieven op Vlaams niveau te nemen wat dat betreft. Dat lijkt me een heel nuttige oefening, waaruit zeker kan worden geleerd.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mevrouw Van Volcem, wat uw vraag over de timing betreft, over het tijdspad en het traject dat we daarvoor uitstippelen: ik zal dat moeten opvragen. Ik wacht op dit moment het voorstel van de VVSG af. Zoals ik ook eerder al zei, zal er daarna ook overleg met de gemeenten volgen. Ik begrijp ook wel dat dat belangrijk is voor u. Ik zal dat echter moeten navragen, als u mij toelaat om dat even na te gaan.

Wat de subsidies uit de Blue Deal betreft: daarvoor voorzien we ook voor lokale besturen in voldoende middelen. Dat is op basis van een call. Ik denk dat heel wat, eigenlijk heel veel lokale besturen daarop hebben ingetekend. Ik sta daar verbaasd van. Dat doet me bijzonder veel plezier. Dat geeft ons ook wel de gelegenheid, denk ik, om de juiste, de goede projecten daaruit te kiezen.

Collega Schauvliege, wat de bouwshift betreft, lijken de doelstellingen me duidelijk, namelijk een inname van 0 hectare tegen 2040. Ik denk dat we een tussentijdse doelstelling van 3 hectare tegen 2024 hadden. We zitten nu aan 5 hectare. Er is dus nog wat werk. Naast stikstof ben ik ook aan het werken aan dat bouwshift-dossier. We hebben nu dat rapport gekregen en zijn dat aan het bekijken met de collega's in de Vlaamse Regering. We zullen de juiste keuzes maken, en vervolgens ook naar het parlement kunnen komen.

De praktische uitwerking van de infiltratiebonus is bijna klaar. Het is daarbij van belang om te focussen op waar we de winsten kunnen boeken. Ik denk bijvoorbeeld aan grote oppervlaktes, eerder dan aan versnippering. Daar is de timing dit voorjaar.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Dank u. Ik zal de bijkomende vragen dan schriftelijk stellen om de antwoorden die nu ontbreken, te kunnen krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toename van de woningbouw
– 1068 (2021-2022)**

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Het Departement Omgeving stelde zopas zijn nieuwe ruimterapport (RURA) 2021 voor. Dat ruimterapport toont aan dat er in de periode 2013-2019 elke dag maar liefst ongeveer 270 gebouwen bij kwamen in Vlaanderen. Iets meer dan de helft daarvan is bedoeld voor wonen, een kwart is bestemd voor respectievelijk industrie en landbouw. Die extra gebouwen en panden resulteren in een verdere toename van de verstedelijking en een afname van de open ruimte. De open ruimte in Vlaanderen nam tussen 2013 en 2019 af met 12.500 hectare.

Wie de data van STATBEL, het Belgische statistiekbureau, inzake het netto migratiesaldo van voormelde periode naast die woningtoenamecijfers legt, kan onmogelijk nog langer ontkennen dat de massale immigratiestroom van asiel- en economische gelukzoekers voor een aanzienlijk deel verantwoordelijk is voor het steeds maar meer verdwijnen van open ruimte in Vlaanderen. Het laatste decennium nam de bevolking alleen al door die immigratiestroom jaarlijks toe met het equivalent van het inwonersaantal van een doorsnee Vlaamse provinciestad, nieuwe inwijkelingen die uiteraard ook allemaal een dak boven hun hoofd willen zien.

Zelfs een blinde zal stilaan zien dat een dergelijke ongebreidelde immigratiestroom uiteindelijk aan banden moet worden gelegd om Vlaanderen op ruimtelijk vlak nog langer leefbaar te houden, zowel voor wie er al woont, als voor wie er nieuw bij komt. Doet men dat niet, dan zijn alle mooi ogende ruimtelijke plannen, zoals de bouwshift via het Instrumentendecreet, die de Vlaamse Regering nog op stapel heeft staan om de resterende open ruimte in Vlaanderen te vrijwaren, niet meer dan schone schijn en bij voorbaat gedoemd om te mislukken.

Is het de Vlaamse minister van Omgeving stilaan duidelijk dat de ongebreidelde immigratiestroom naar Vlaanderen het laatste decennium wezenlijk bijdraagt aan de steeds maar toenemende vraag naar woningen en het daaruit voortvloeiende verdwijnen van open ruimte in Vlaanderen?

Beseft de Vlaamse minister van Omgeving dat louter en alleen de door haar geplande bouwshift en haar Instrumentendecreet geen einde zullen kunnen maken aan deze tsunami van nieuwbouwwoningen in Vlaanderen en het verder verdwijnen van de schaarse open ruimte?

Welke mogelijkheden ziet de Vlaamse minister van Omgeving samen met de andere leden van de Vlaamse Regering om de huidige ongebreidelde immigratiestroom naar Vlaanderen en de daaruit voortvloeiende negatieve effecten op het ruimtegebruik in Vlaanderen een halt toe te roepen?

Is de Vlaamse minister van Omgeving samen met haar collega's bereid om bij de Federale Regering tussen te komen met de eis om uiteindelijk tot een beheersbaar immigratiemodel te komen, waarbij onder meer misbruik van de asielprocedures en gezinshereniging definitief aan banden wordt gelegd, zodat er op termijn voor onze bevolking nog voldoende leefbare ruimte en kwaliteitsvolle natuur overblijft in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, volgens Statistiek Vlaanderen kent onze woningvoorraad een gemiddelde aangroei van 1 procent per jaar tussen 2001 en 2021. Die aangroei is nogal stabiel. In 2020 werden ongeveer 34.000 bijkomende woningen gecreëerd. Het jaar voordien waren dat er 40.000.

Sinds 2013 is er een langzame aangroei van het internationale migratiesaldo. Belangrijk om mee te geven, op basis van de cijfers, is dat dat voornamelijk EU-burgers zijn. Die aangroei lijkt niet gezorgd te hebben voor een significante verhoging van het ritme bijkomende woningen, dat al jaren stabiel is. U spreekt over een tsunami aan nieuwbouwwoningen ingevolge massamigratie. Ik zou dat toch zo niet noemen, op basis van de cijfers die ik hier heb. En ik denk dat het goed is om het debat ook altijd te voeren op basis van de juiste cijfers, en niet te vervallen in populistische praat.

Bovendien vinden de nieuwe inwoners meestal een plaats binnen de bestaande wijken in de stad, en dus niet in de nieuwbouwwoningen 'op den buiten'. De vraag naar bijkomende woningen in Vlaanderen is grotendeels het gevolg van gezinsverdunding in de huidige bevolking en de toenemende vraag naar tweede verblijven. Die worden immers ook als woning gerekend. Het ritme van bijkomende woningen is dus al jarenlang relatief stabiel. Die zijn nu eenmaal nodig om onze gezinsverdunding op te vangen.

Er is vandaag inderdaad nog steeds een bijkomend ruimtebeslag van 5 hectare per dag, maar dat is geenszins het gevolg van nieuwbouwwoningen alleen. Het gaat ook om extra ruimtebeslag door industrie, recreatie en andere. Bovendien is van die 5 hectare per dag ook 2 hectare te wijten aan zonevreemde functiewijzigingen en dergelijke. Meer nog, uit analyses blijkt dat 80 procent van het aandeel bijkomende woonentiteiten zich situeert binnen bestaand ruimtebeslag, en dat door verdichting, bijvoorbeeld als er na de afbraak van een woning een appartement komt. Ik ga nog wat meer in detail: ongeveer twee derde van de vergunde nieuwbouweenheden bestaat uit meergezinswoningen. Bijna 90 procent van die meergezinswoningen komt terecht binnen het bestaande ruimtebeslag. En wat betreft de eengezinswoningen wordt ongeveer 30 procent gebouwd buiten het bestaande ruimtebeslag.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dank u voor het antwoord, minister, alleen hebben wij daar toch een iets ander beeld over. Als mensen ergens in een bestaande wijk gaan wonen, zoals u zegt, wijken degenen die daar anders kunnen gaan wonen, uiteraard uit. U kunt toch niet langs het feit dat hoe meer mensen er zijn in Vlaanderen, hoe meer die mensen ook een degelijke woning wensen, wat heel normaal is? Die mensen willen ook werken, wat meer industrie met zich meebrengt. Die willen allemaal een auto, wat weer het fileprobleem aanzwengelt.

Er zijn dus tal van redenen waarbij de aangroei van de bevolking, waar die ook vandaan komt, zorgt voor verharding en voor minder open ruimte. In die zin ben ik toch niet heel tevreden met uw antwoord. Ik verzoek u om eens te gaan kijken wat het resultaat is van de aangroei van inwijkelingen, waar die ook vandaan komen, en – ik durf het woord bijna niet te gebruiken – waar mensen weggedrukt worden uit hun kern of hun wijk door nieuwbouwwoningen – iedereen wil zo'n woning – voor het extra ruimtegebruik.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Voorzitter, ook van mijn kant aan iedereen de beste wensen, aan de commissieleden, de minister, maar ook aan onze commissie-secretaris.

Collega Pieters, ik wou toch even tussenkomen op uw vraag. Ik ben echt onthutst. Uw vraag lijkt mij samen te vatten als een vraag naar gewoon minder migratie. Ik stel voor dat u die vragen laat stellen door uw collega's in het federale parlement aan de bevoegde staatssecretaris, want migratie is uiteraard een federale bevoegdheid.

Ik had enkele bijkomende vragen voor de minister over het ruimterapport, namelijk wat voor haar de belangrijkste bevindingen hieromtrent zijn, maar eigenlijk heeft ze in haar antwoord al een goede samenvatting gegeven van wat daar voor haar belangrijk is. Ik noteer toch een aantal heel opmerkelijke dingen over de locatie van nieuwbouwwoningen en dergelijke meer, verdichting in kernen enzovoort. Ik denk dat het thema van het ruimterapport op zich hier ongetwijfeld nog aan bod zal komen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Uiteraard op mijn beurt aan iedereen de beste wensen. We kunnen er niet aan voorbij.

Ik moet zeggen dat ik begrijp dat collega Pieters als Limburger zeer bezorgd is over de massale toestroom van zeer welstellende Nederlanders die geweldig beslag leggen op gronden in Limburg en daar in gigantische verkavelingen mensen inderdaad verdrukken. Dus als hij het daarover heeft, deel ik zijn bezorgdheid en wil ik daar zelfs samen met hem tegen gaan betogen.

Alleen denk ik dat hij dan ook uit de Europese Unie moet stappen, en daar ben ik iets minder enthousiast over. Indien hij het probleem breder wil zien, nodig ik hem uit. Want het is puur een vraag uit diepgaande interesse. Ik zou zeer graag van de minister of van de heer Pieters horen of er cijfers beschikbaar zijn over de massale aantallen vluchtelingen, migranten en dergelijke meer die in Vlaanderen nieuwbouwwoningen aan het neerzetten zijn en daardoor de prijzen van de grond aan het opdrijven zijn, in de mate dat mensen het zich lokaal niet meer kunnen permitteren. Als dat zo is, dan moeten we dat bekijken. Maar ik zou toch graag, in plaats van wat loze prietpraat, daar concrete cijfers over zien.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Tobback, ik denk dat ik daarstraks echt wel geprobeerd heb om, mij baserend op de cijfers die we hebben vanuit de administratie, de uitleg van collega Pieters in een juiste context te brengen. Want het is belangrijk dat we ook de juiste informatie meegeven. Gewoon al om mee te geven: in 2020 zijn er 34.000 bijkomende woningen gecreëerd. Het jaar voordien was dat veel meer, namelijk 40.000. En zoals gezegd, lijkt de aangroei van de bevolking die we zien, er niet voor te zorgen dat er een gigantische verhoging is van het ritme van bijkomende woningen. Dat is al jaren vrij stabiel. Dus dat er een tsunami van nieuwbouwwoningen is door die massamigratie, klopt gewoon niet, aan de hand van de cijfers die we hebben. We weten ook dat degenen die naar hier komen, helaas vaak niet in een nieuwbouwwoning gaan zitten. Meestal zitten die mensen in moeilijke wijken in steden enzovoort.

Ik wil dus wat nuance brengen in dit debat. Mijnheer Pieters, u bent parlements lid, dus ik denk dat u mij ook wel moet zeggen op basis van welke cijfers u zulke zaken zegt. Dan kunnen we dat ook gaan onderzoeken en kan ik dat voorleggen aan de mensen die daar al jaren mee bezig zijn. Dat zou wel heel handig zijn.

Er zijn inderdaad meer mensen. Er zijn ook meer gezinnen. Ik denk niet dat u ervoor pleit om een eenkindbeleid te gaan voeren. Dan moet u dat ook zeggen. Het betekent ook dat er vraag is naar ruimte, maar het is ook de vraag hoe je die ruimte inneemt. Daarom heb ik ook gezegd dat uit analyses blijkt dat 80 procent

van het aandeel bijkomende woonentiteiten zich situeert binnen het bestaande ruimtebeslag. Zoals eerder gezegd, zitten we vandaag aan een ruimtebeslag van 5 hectare per dag, waarvan 2 hectare te wijten is aan zonevrije functiewijzigingen, en ook aan industrie, recreatie enzovoort. Maar als we kijken naar woonentiteiten alleen, blijkt aan de hand van cijfers en analyses dat 80 procent van het aandeel van die bijkomende woonentiteiten zich situeert binnen het bestaande ruimtebeslag en dat dat gebeurt door verdichting, dus afbraak van oude woningen en het zetten van nieuwe appartementen.

Ik zou dat als minister wel graag willen weten, want met zulke uitspraken maakt u heel veel mensen ongerust. Ik kan dat dan voorleggen aan de mensen die dat al jaar en dag volgen binnen de administratie, zodat ook blijkt dat het niet klopt wat u zegt.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, u zegt dat u enige nuance aanbrengt. En dat mag. U mag enige nuance aanbrengen. En collega Tobback, u hebt volledig gelijk. Er zijn mensen die met kapitaal naar hier komen en er zijn mensen die zonder kapitaal naar hier komen.

Degenen die met kapitaal naar hier komen, kopen zich dikwijls wel zo'n vergunning. Daar kan ik van meespreken. Maar mensen zonder kapitaal gunnen we toch evenzeer dat als ze naar hier komen, ze dan in een degelijke woning kunnen wonen. Het kan toch niet waar zijn dat we mensen die naar hier komen, ergens in een kleine woning steken, om ze maar weg te stoppen? Dat wil zeggen, als we 270 woningen bijmaken per dag, dat er toch beslag gelegd wordt op de open ruimte? Als er 80 procent inbreiding is, zoals u zegt, dan is dat een goede maatregel. Inbreiding is goed. Maar dan is er nog altijd 20 procent die de open ruimte inneemt. Als we blijven mensen naar Vlaanderen halen en van de welvaart hier in Vlaanderen laten genieten, dan moeten we toch ook degelijke woningen aanbieden, die voldoen aan de normen die we opleggen, qua isolatie, qua energieverbruik, en dergelijke meer. Ook de nieuwe woningen in bestaande wijken moeten gerenoveerd worden. Het kan toch niet zijn dat we mensen die naar hier komen, in woningen steken die niet voldoen aan de normen?

Met andere woorden, die 270 bijkomende gebouwen en de extra hectares die ingenomen worden, die zijn toch een probleem voor uw bouwshift? Dat is toch de logica zelf? Een betere uitleg kan ik er niet aan geven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de veroordeling van het Vlaamse luchtbeleidsplan door het Brusselse hof van beroep – 1076 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Het hof van beroep in Brussel heeft de Vlaamse overheid opnieuw veroordeeld in een zaak over luchtkwaliteit. Het luchtbeleidsplan in zijn huidige vorm voldoet niet, oordeelt de rechter. Greenpeace was in 2017 naar de rechter gestapt omdat de Europese norm voor stikstofdioxide op te veel plaatsen werd overschreden. In het luchtbeleidsplan ontbreekt een bindend tijds-kader, waardoor het onmogelijk is te schatten valt of Vlaanderen de nodige inspanningen doet om zijn doelstellingen te bereiken. De Vlaamse overheid moet

volgens Greenpeace haar Luchtbeleidsplan 2030 in lijn brengen met de Europese regels. Dat plan moet een duidelijk tijds kader aangeven met ambitieuze maatregelen zoals ultralage-emissiezones, een slimme kilometerheffing en grotere investeringen in fiets, openbaar vervoer en deelmobiliteit. Dat zegt Greenpeace.

Het hof van beroep in Brussel heeft Greenpeace gelijk gegeven en de Vlaamse overheid opnieuw veroordeeld. Omdat de rechtbank van eerste aanleg de overheid al in 2018 een dwangsom oplegde van 1000 euro per dag na een eerste veroordeling, is het totaal aan dwangsommen intussen opgelopen tot meer dan 750.000 euro. In plaats van de doelstellingen in 2018 aan te scherpen, koos de Vlaamse Regering ervoor om te procederen. Hierdoor is de factuur zo hoog geworden. Dat is dan nog zonder naar de gerechtskosten te kijken.

Eerder had ook de Europese Commissie België opnieuw in gebreke gesteld, omdat België de door de EU vastgestelde doelstellingen rond luchtvervuiling niet haalt.

Mijn vraag aan de minister is dan ook heel eenvoudig: welke initiatieven plant u om de gevraagde aanpassingen aan het plan door te voeren? Bij een eerdere vraag, op 12 oktober 2021, kondigde u een evaluatie van het luchtbeleidsplan ... (*onverstaanbaar*)... gebaseerd op de kwaliteitsrichtlijnen met de nieuwe WHO-normen (World Health Organization). Zult u de evaluatie en de aanpassing vroeger doorvoeren, of behoudt u de door u vooropgestelde timing?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega's. Het hof van beroep heeft geoordeeld dat het Vlaamse luchtbeleidsplan niet voldoet aan de vereisten uit de richtlijn Luchtkwaliteit vanwege het ontbreken van een duidelijk tijds kader bij verschillende maatregelen. Voor die maatregelen zal de Vlaamse Regering op korte termijn een duidelijk schema over de voorziene invoering van de maatregelen uitwerken. Dat is dus eigenlijk wat het hof van beroep zegt in zijn arrest.

In tegenstelling tot wat Greenpeace beweert, heeft de rechter evenwel niet geoordeeld dat de maatregelen in het plan niet volstaan. De rechter heeft geoordeeld dat het luchtplan zeer uitvoerig is, met oog voor langetermijndoelstellingen, gebaseerd op uitvoerig wetenschappelijk onderzoek en uitgaande van de nood aan een globale beleidsvisie, en dat het aldus verder is willen gaan dan strikt vereist om aan de dwangsomverplichting te voldoen.

Ik maak u er graag ook attent op dat de rechter over de hoogte van de dwangsommen nog een uitspraak zal moeten doen in mei. De rechter heeft het meer bepaald over het feit dat we een duidelijk schema moeten voorzien voor al de maatregelen die in het beleidsplan staan. We moeten aanduiden wat wanneer wordt uitgevoerd. Dat is wat de rechter zegt, en dat gaan we ook doen. Ik denk dat dit niet meer dan normaal is.

De timing van de actualisatie van het luchtbeleidsplan is sowieso voorzien in het plan zelf. We werken met een voortgangsrapport om de twee jaar en om de vier jaar een grondige evaluatie. Het voortgangsrapport werd op 16 juli 2021 als mededeling op de ministerraad van de Vlaamse Regering gebracht. De eerste vierjaarlijkse evaluatie wordt volop voorbereid in de loop van 2022. Dat staat natuurlijk los van de rechtszaak. Ik denk dat het belangrijk is dat we de maatregelen die daarin staan volgen, en dat we ook bekijken of dat effecten heeft. Dat is toch de bedoeling van zo'n plan met maatregelen.

Net zoals voor het luchtbeleidsplan uit 2019, moet ook het geactualiseerde luchtbeleidsplan een alomvattend plan zijn dat gestoeld is op een solide wetenschappelijke basis. Het uitwerken van die basis kost tijd, zowel voor het maken van de berekeningen als voor de analyse van de resultaten en het overleg over

eventuele bijkomende stappen. Daarom is het niet mogelijk om deze evaluatie te doen op een kortere termijn dan wat ik reeds vermeldde. Het blijft dus de bedoeling om de evaluatie af te ronden tegen het einde van 2022 met het oog op een nieuw of geactualiseerd luchtbeleidsplan tegen het voorjaar van 2023.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Bedankt voor uw antwoord, minister. Bij mijn vraag op 12 oktober gaf u aan dat u na uw eerste evaluatie van het luchtbeleidsplan aan elke minister hebt gevraagd welke acties zij zullen nemen om het plan concreet te gaan versnellen. Kunt u mij vertellen wat daaruit is voortgekomen? Het plan moet wel bewijzen hoe die overschrijdingen binnen de kortst mogelijke periode zullen worden weggewerkt, en uit het voortgangsrapport blijkt dat men daar op dit moment nog geen datum heeft opgeplakt. De rechter heeft nochtans wel heel duidelijk gezegd dat de periode zo kort mogelijk moet zijn, en hij heeft ook gedefinieerd dat het zeker korter moet zijn dan vijf jaar.

Mijn vraag is heel concreet: wat hebt u, naar aanleiding van de evaluatie, al uit de brand kunnen slepen, en wanneer kunnen we daar aangepaste acties verwachten? Hoe zullen het tijds kader en het tijdspad, dat gevraagd wordt door de rechtbank, worden aangepakt?

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik zou nog kort willen vragen naar de dwangsommen. Wat denkt u daarvan, als minister, en wat denkt u van de uitspraken van Greenpeace dat ze daarmee zelf eventuele projecten zouden gaan financieren? Ik wou eens informeren wat uw reactie daarop is, en hoe de juristen de uitspraken over de dwangsommen precies lezen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega De Vroe, wat de dwangsommen betreft is er nog geen uitspraak gedaan. Dat zal waarschijnlijk ongeveer in de loop van mei of juni zijn, denk ik. Onze raadsliden volgen dat op.

Wat betreft bijkomende maatregelen: voor alle duidelijkheid, de rechtbank heeft niet gevraagd om bijkomende maatregelen. In het arrest staat ook dat de rechter heeft geoordeeld dat het plan uitvoerig is en gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, enzovoort. Het enige wat ze vragen is dat er een duidelijk schema moet komen over de voorziene invoering van de maatregelen. Dat is ergens wel te begrijpen. We moeten zeggen wat we wanneer gaan uitvoeren. Onze administratie is op dit moment bezig met het opmaken van een tijdschema. Men zegt mij dat dit nog een aantal maanden zal duren, en dan zal dat ongeveer rond zijn.

Wat het aangepaste luchtbeleidsplan betreft, of de eerste evaluatie en de mededeling die we naar de regering hebben gebracht: ik zal moeten opvragen wat daar nog uit de bus is gekomen, collega Schauvliege. Als we verschillende dossiers samenleggen, zoals het klimaatdossier, het stikstofdossier, het mestactieplan, dan zullen we in de volgende update – dat is de vierjaarlijkse evaluatie die we in de loop van 2022 maken voor 2023 – sowieso de maatregelen die we daar nemen ook wel opnemen in dit dossier.

Wat de dwangsommen betreft: daar kunnen wij niet in tussenkomen, voor alle duidelijkheid. Dat is de bevoegdheid van de rechter. Wij volgen het natuurlijk wel op.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik denk dat we allemaal wakker liggen van de luchtkwaliteit. Het draagvlak om daarrond acties te ondernemen is zeer groot. De

aanscherpingen door de nieuwe adviesraad van de Wereldgezondheidsorganisatie komen op ons af. We zullen daar dus meer ambitie moeten tonen. Dat het draagvlak groot is, wordt ook aangetoond door een grootschalig onderzoek van het Onafhankelijk Ziekenfonds. Dat zegt dat op dagen met hoge luchtverontreiniging het aantal mensen dat op het werk uitvalt met mentale aandoeningen, enorm stijgt. Het is volgens hen de druppel die de emmer doet overlopen. Ook het Onafhankelijk Ziekenfonds pleit voor doorgedreven inspanningen voor schonere lucht en voor het klimaat, minister. Er is een heel brede coalitie aan bondgenoten die werk willen maken van het milieu, zowel vanuit de milieusector als vanuit de gezondheidssector.

Ik wil u oproepen om daar echt mee aan de slag te gaan en de ambitie op te schroeven, en een tijdspad uit te tekenen dat ervoor zorgt dat we echt werken aan een betere luchtkwaliteit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de impact van PFAS op bouwwerken – 1084 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel. Dit is een vrij lange vraag over de impact van PFAS op bouwwerken. In 2019 stelde Nederlands staatssecretaris van Veldhoven van Infrastructuur en Waterstaat naar aanleiding van onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) nieuwe regels op: één kilo droge grond mocht niet meer dan 0,1 microgram PFAS bevatten.

Die 0,1 was in de praktijk de laagst meetbare hoeveelheid PFAS, waardoor veel grond niet verplaatst mocht worden en bouwprojecten stilvielen. Dit leidde tot een aanpassing van 0,1 naar 0,8 en in juli 2020 werd de PFAS-norm in Nederland voor bouwgrond nog eens verhoogd naar 1,4 microgram per kilo droge stof voor individuele PFAS voor de bodemfunctieklasse landbouw en natuur en 3 microgram per kilo voor wonen of industrie.

In Vlaanderen ligt de richtwaarde voor vrij gebruik op 3 microgram per kilogram droge stof voor PFOS en 3 microgram per kilogram droge stof voor PFOA en 8 microgram per kilogram droge stof voor de som van alle PFAS. De toetsingswaarde 'bouwkundig bodemgebruik' bedraagt in Vlaanderen 70 microgram per kilogram droge stof. Dat is een veelvoud van de Nederlandse richtwaarden. Tijdens de onderzoekscommissie leerden we dat die norm opgesteld is aan de hand van rekenfouten en dat erkende bodemsaneringsdeskundigen en de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) de wetenschappelijkheid ervan in twijfel trekken. Opdrachthouder Karl Vrancken verklaarde op zijn beurt dat de norm van 3 microgram per kilogram droge stof eigenlijk de te prefereren norm was. In se pleit professor Vrancken, net als vele andere experts, daarmee voor een verstrenging van het normenkader. Tel daarbij dat we de afgelopen maanden leerden dat de bloedwaarden van de omwonenden van 3M alvast mogelijk schadelijke hoeveelheden PFAS bevatten. Dat alles leidt ertoe dat het voorzichtigheidsprincipe toepassen een goede zaak zou zijn.

We zagen de laatste maanden in de media verschillende met PFAS verontreinigde hotspots opduiken. Recent vernamen we dat in Willebroek zelfs waarden tot 2.100 microgram PFOS per kilo werden vastgesteld.

Om verspreiding van PFAS doorheen Vlaanderen en daarbuiten te vermijden, is het daarom van groot belang dat gronden voor ze worden afgevoerd, gecheckt worden op PFAS.

Minister, als ik het goed begrijp, zond de OVAM in juli een richtlijn uit die erkende bodemsaneringsdeskundigen aanzet om 28 plus 8 PFAS te bemonsteren en inzicht geeft in risicolocaties. Die risicolocaties zijn beperkt tot PFAS-producerende en verwerkende industrie, oefenterreinen voor brandblusschuim, stortplaatsen, waterzuiveringsinstallaties en afvalverbrandingsinstallaties. Nu wijzen verschillende elementen erop dat het PFAS-probleem wijder verspreid zit in Vlaanderen dan die specifieke risicolocaties. Dat bleek uit de vergadering van de onderzoekscommissie van 3 december, waarin 3M toegaf PFAS via de lucht te hebben verspreid, waarna het via atmosferische depositie in grote gebieden rond 3M terecht kwam. Zo zien we bijvoorbeeld bij metingen naar PFAS in de bodem die gebeurden in juni en juli dit jaar in Antwerpen, dat op verschillende plaatsen, waaronder de botanische tuin in de Leopoldstraat, de PFAS-waarden voor vrij gebruik alvast werden overschreden.

Is er intussen een bindende richtlijn in opmaak om bij een groter bereik aan grondverzetswerken dan enkel de risicolocaties, de bodem en het grondwater te screenen op PFAS? Zo ja, wat zijn de precieze inhoud, de voorziene timing en de uitrol? Zo neen, waarom niet?

Kunt u bevestigen of er al dan niet beperkingen van kracht zijn op grondverzet in Antwerpen-stad en/of de ruimere regio, of in andere gebieden?

Op de gemeenteraad van 30 november 2021 verwees schepen voor Leefmilieu Meeuws naar het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (VLAREBO). Het is, volgens de schepen – ik citeer – “aan OVAM en de bevoegde minister om conform art. 158, 11 van VlAREBO verdachte grond af te bakenen. Dat moet wat ons betreft dringend gebeuren.” Op basis daarvan kunnen technische verslagen worden aangepast en PFAS/PFOS-metingen gebeuren. Bent u van plan om hier uitspraken over te doen? Zo ja, welke en op welke termijn?

Kunt u garanderen dat sinds deze zomer elk grondtransport – inclusief de water-bodems – dat plaatsvindt buiten de kadastrale werkzones, gecheckt is op PFAS? Indien niet, waarom niet?

Hebt u weet van werven die vandaag stilliggen doordat ze geïmpacteerd zijn door PFAS in bodem of grondwater? Kunt u daarvan een beeld schetsen?

Bent u van plan om de richtwaarde voor vrij gebruik te behouden? Indien niet, wanneer bent u van plan om een nieuwe richtwaarde in te voeren? Indien wel, op welke wetenschappelijke argumenten baseert u zich hier dan voor?

Bent u van plan de richtwaarde van 70 microgram per kilogram droge stof voor bouwkundig bodemgebruik te behouden? Indien niet, wanneer bent u van plan om een nieuwe richtwaarde in te voeren? Indien wel, op welke wetenschappelijke argumenten baseert u zich hier dan voor?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega, grondverzet van meer dan 250 kubieke meter is vandaag al strikt gereguleerd door de verplichting om een technisch verslag op te maken, ook buiten risicolocaties.

Particulieren die grondwerken laten uitvoeren, moeten geen technisch verslag laten opmaken op voorwaarde dat er in totaal minder dan 250 kubieke meter bodemmateriaal vrijkomt van een onverdacht terrein. Voor die gevallen zijn er nu

op de webpagina's 'PFAS-vervuiling' van de Vlaamse overheid bijkomende aanbevelingen opgenomen voor terreinen in een zone waar de aanwezigheid van PFAS kan worden verwacht. In het kader van PFAS-vervuiling is het dus belangrijk om zich hierover bij elk grondverzet te informeren.

De PFAS-opdrachthouder van de Vlaamse Regering geeft via de PFAS-website een overzicht van de gemeentes met de meest verontrustende locaties.

Om de blootstelling aan PFAS te verminderen, gelden er no-regretmaatregelen in een straal van 10 kilometer rond de 3M-fabriek in Zwijndrecht, die bijgevolg ook in een deel van Antwerpen gelden.

Bij het grondverzet in deze regio moeten steeds alle verdachte parameters worden onderzocht. Aangezien in de regio no-regretmaatregelen opgelegd zijn, moet de erkende bodemsaneringsdeskundige steeds inschatten of PFAS als verdachte parameter mee wordt geanalyseerd.

Ik kom tot uw tweede vraag. U verwijst naar de schepen in Antwerpen. Er zijn zoveel schepenen die zoveel vertellen. Het is heel interessant om dat allemaal te volgen. Maar ik wil meegeven dat er in eerste instantie werd ingezet op een groot-schalige inventarisatie van mogelijk verdachte locaties waar PFAS-bodemverontreiniging aanwezig zou kunnen zijn ten gevolge van risico-activiteiten gerelateerd aan het gebruik van PFAS.

Momenteel worden de reeds beschikbare analyseresultaten verzameld in de PFAS-verkenner van Databank Ondergrond Vlaanderen. Binnen de werking van de opdrachtgever wordt die PFAS-verkenner uitgebreid tot de centrale Vlaamse databank voor PFAS-metingen in alle milieucompartimenten.

De OVAM heeft opdracht gegeven aan de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) voor de verwerking en analyse van deze gegevens, onder meer met ondersteuning van het RuimteModel Vlaanderen. Dit onderzoek moet dan ook de nodige informatie opleveren over welke gronden extra kunnen worden aangeduid als verdachte gronden.

Ik kom tot uw derde vraag. De grondverzetregeling stelt dat er steeds een technisch verslag moet worden opgemaakt voor grondverzet op verdachte locaties. Als de erkende bodemsaneringsdeskundige het technische verslag opmaakt, moet hij op PFAS onderzoeken als het een verdachte stof is. Vervolgens moeten de bodembeheerorganisaties controleren of het technisch verslag conform werd uitgevoerd. De bodembeheerorganisaties controleren op basis van de perimeters in de webpagina's 'PFAS-vervuiling' van de Vlaamse overheid of de gronden PFAS-verdacht zijn. In die gevallen moet elk transport bijgevolg gecheckt zijn.

Voor niet-verdachte locaties is er een vrijstelling tot 250 kubieke meter. In die gevallen moeten er dus ook geen analyses worden uitgevoerd.

U vraagt of ik weet heb van werven die vandaag stilliggen doordat ze geïmpacteerd zijn door PFAS. Dat is gebeurd in Zwijndrecht, waar er een gemeentelijke stillegging was. De OVAM heeft op dit moment geen weet van andere werven die zouden zijn stilgelegd.

De algemene problematiek van PFAS-normering voor verschillende compartimenten wordt behandeld door een werkgroep. Hierin wordt maximaal gebruikgemaakt van zowel de expertise binnen de verschillende administraties en onderzoeksinstellingen als de meest recente wetenschappelijke inzichten. Hun inzichten worden in de geplande rapporten van maart en juni gerapporteerd.

Binnen het VITO-jaarcontract 2022 is er een extra budget voorzien om aanvullend wetenschappelijk onderzoek te doen.

Wat uw vraag over de richtwaarde van die 70 microgram per kilogram droge stof betreft: ook hierop zal in het volgende tussentijdse rapport van de opdrachthouder Karl Vrancken dieper worden ingegaan. Dat zit mee in zijn opdracht en dat komt eraan.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp daaruit dat de normbepaling wordt onderzocht om aan te passen. U spreekt over een werkgroep. Kunt u mij vertellen wie er precies in die werkgroep zit? Zit het agentschap Zorg en Gezondheid daar bijvoorbeeld in, om mee te kijken naar de gezondheidscomponent? Als we kijken naar de onderzoekscommissie en de sprekers die daarin aan bod kwamen, merken we dat die milieucomponent heel belangrijk is om van in het begin te vertrekken. Wordt het agentschap Zorg en Gezondheid betrokken bij die aanzet tot normbepaling? En zal daar ook een MER-procedure (milieueffectrapport) lopen als we nieuwe normen opmaken, om dat gezondheidsaspect en de impact op het milieu heel grondig mee te pakken op het moment dat we normen bepalen? Dat zijn dus twee concrete vragen over de manier waarop het proces zal verlopen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega Schauvliege, ik dank u voor uw vraag.

Zoals collega Schauvliege in de uiteenzetting heeft toegelicht, komen we, wanneer we die normen aanscherpen, heel snel in de situatie waarin het enorm moeilijk wordt om nog bouwwerken of grondverzet mogelijk te maken. In die zin, minister, kunnen we niet pleiten voor zomaar normen die alles toestaan, maar omgekeerd moeten we een onderscheid maken in normen die een gezondheidskundige grenswaarde zijn en die een aanvaardbaar gebruik of grondverzet mogelijk maken. Zoals bij het stikstofdossier en zoals ook professor Vrancken in de onderzoekscommissie had aangegeven, is mijn grote bezorgdheid op welke manier we een evenwicht zullen kunnen vinden tussen enerzijds de gezondheid en anderzijds de sociaal-economische context. We worden vandaag natuurlijk geconfronteerd met de situatie zoals ze is. We kunnen niet elke PFAS-molecule uit het milieu halen. In welke richting kijkt u om dat evenwicht te vinden?

En mijn tweede punt gaat over wanneer die werkgroep klaar is met zijn richtwaarden. We hebben in het verleden al vaak verschillende richtwaarden en normen gekend. Dan blijkt dat die na een tijd niet meer adequaat of niet meer voldoende of scherp genoeg zijn en dat die slag om slinger moeten worden bijgesteld. Zal er met andere woorden bij het opstellen van die nieuwe normen ook rekening worden gehouden met een zekere duurzaamheid, een volhoudbaarheid in de tijd, zodat het enige rechtszekerheid biedt en ook enige gerustheid kan bieden voor de bevolking en voor mensen die een huis willen bouwen, een project willen installeren of ergens willen gaan wonen, zoals in Zwijndrecht?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega, ik dank u voor de vraagstelling. Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik wil daar toch nog even op tussenkomen. Het is een thematiek die ons allen bezighoudt. We moeten vaststellen dat PFAS en de aanwezigheid van PFAS of PFOS in onze omgeving veel ruimer is dan we initieel hadden gedacht. Door aangescherpte advieswaarden ligt de gevoeligheid voor de

gezondheid hoger en is er een juiste inschatting vereist over hoe we daarmee moeten omgaan.

Minister, een aantal weken geleden heb ik u de vraag gesteld wat er moet gebeuren in verband met normering rond afvalverwerking. We moeten vaststellen dat ook in afvalstoffen die we in een circulaire economie kunnen inbrengen, biologisch afval, soms PFAS en PFOS worden aangetroffen, hoewel dat, aangezien het niet-genormeerde parameters zijn, in principe vanuit handhaving op nul wordt geplaatst en het dus dadelijk voor problematische situaties zorgt als een verwerker daarmee in aanraking komt.

Hetzelfde komt hier in grond voor, op het moment dat men bouwwerken gaat doen. Ik vrees dat er in ons maatschappelijke leven nog situaties en cases zijn waarbij men ineens kan worden geconfronteerd met die PFAS en PFOS en moet uitzoeken hoe men daarmee moet omgaan. We moeten ervoor opletten dat we dan geen standstillperiodes krijgen, in de bouw, in de circulaire economie of in de afvalverwerking enzovoort. Daar zijn we niet bij gebaat.

Minister, kunt u een overzicht geven van voor welke compartimenten en normen er vandaag opdracht gegeven is om concrete voorstellen uit te werken? U geeft aan dat we in maart of april een terugkoppeling zouden krijgen van de heer Vrancken. Maar kunt u nu al duiden over welke onderdelen het precies zal gaan?

U verwees daarnet ook naar de mogelijkheid om bij VITO aanvullende studies te vragen. Uit de hoorzitting kwam naar voren dat VITO aangaf dat alle studies en onderzoeken op dat moment aangeleverd waren en duidelijk stelde dat er keuzes zouden moeten worden gemaakt. Bent u van mening dat er nog onderzoeken moeten gebeuren? Hebt u er weet van welke bijkomende onderzoeken nog noodzakelijk zouden zijn vooraleer er volgens u keuzes kunnen worden gemaakt? Kunt u daarin dan ook enige duiding geven? Ik dank u alvast voor uw antwoorden.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Voorzitter, ik wil mij in de eerste plaats aansluiten bij diegenen die pleiten voor wetenschappelijk onderbouwde normen die in de eerste plaats uitgaan van de volksgezondheid. Wanneer we die hebben – en dat is de voornaamste oproep die ik wil doen – denk ik dat de Vlaamse overheid de gewoonte moet aannemen om die ook na te leven. Want ik wil niet vooruitlopen op de conclusies van de onderzoekscommissie, maar een van de dingen die toch al een beetje duidelijk zijn, is dat wanneer we in Vlaanderen normen hebben en aan de andere kant een leuk project zien, we al het mogelijke doen om de normen opzij te schuiven, op te rekken of toe te dekken om toch maar het leuke project te laten uitvoeren, met op termijn alle gevolgen van dien: de veiligheidsbermen, de projectoppervlaktes en dergelijke meer.

Minister, de voornaamste bezorgdheid moet zijn dat, wanneer er regels zijn, ze ook worden nageleefd en ook correct en helder worden nageleefd. Ieder project, ook het Oosterweelproject, heeft verdiensten. Maar die verdiensten zijn moeilijk om na te komen of in de praktijk te brengen als je tegelijkertijd de nadelen voor anderen onder de mat schuift, probeert te negeren en erover probeert te walsen. Want hoe dan ook word je op termijn altijd ingehaald. Dat is de evolutie waarop collega Schiltz terecht wijst.

Ik wil dus toch oproepen om pogingen te doen om ervoor te zorgen dat bij een project alle belangen tegen elkaar worden afgewogen, want dat is natuurlijk waar vergunningen voor dienen. Ieder project heeft zijn verdienste, maar ieder project heeft ook zijn nadelen. De reden waarom er vergunningen zijn, is precies om die dingen correct, eerlijk en transparant tegen elkaar af te wegen, niet om koterijtjes en binnenwegjes te maken, wat men blijkbaar in het hele 3M- en Oosterweeldossier

wel heeft gedaan. Ik hoop dat we ten minste die les al kunnen leren en dat we die, vanaf het moment dat we verdere stappen zetten, meenemen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik heb nog een concrete vraag. Ik ben blij dat de waarde van 70 microgram per kilogram droge stof herbekeken wordt. Ik heb toch begrepen dat het de bedoeling is om die te herbekijken, niet om ernaar te kijken. Er werd hier al gesproken over evoluties en dergelijke. Dat is uiteraard belangrijk. Daarom vraag ik me af of er goed wordt samengewerkt met de mensen uit Nederland. Want daar heeft men ondertussen al een vierde tijdelijk handelingskader. In het laatste verandert er niets ten opzichte van het vorige. Dat is wel belangrijk. Men heeft daar een hele evolutie doorgemaakt van te lakse naar te strenge en dan naar werkbare normen. Mijn vraag is: we gaan toch het warm water niet opnieuw uitvinden? Ik vraag niet om die normen over te nemen, maar we gaan ons toch mee baseren op de in Nederland opgedane ervaringen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega's. Ik zal al antwoorden op de vragen die ik kan beantwoorden. Ik zal beginnen met de laatste vraag van collega D'Haese. Het klopt dat de kennis en expertise van Nederland meegenomen worden. Er is ook overleg tussen hun experts en onze experts. We moeten inderdaad het warm water niet opnieuw uitvinden. Dat overleg verloopt vrij goed.

Collega Tobback, bij de beoordeling van vergunningen probeer ik de diverse belangen grondig af te wegen, hoewel dat niet altijd simpel is. Maar het is mijn taak om dat te doen.

Collega Rombouts, u vroeg naar een normering voor bepaalde afvalstoffen. Ook daarvoor wordt een kader uitgewerkt. We nemen daarbij ook de kennis en ervaringen van bijvoorbeeld Nederland mee. Ik zal aanvullende info over het onderzoek opvragen en aan u bezorgen.

Collega Schiltz, het is inderdaad de taak van de experts ter zake binnen die werkgroep om die toxicologische normen correct af te leiden. Daarbij wordt uiteraard rekening gehouden met verschillende aspecten, zoals milieu en haalbaarheid. Ook de sociaal-economische aspecten zullen daarbij bekeken worden. Ik denk wel dat we de experts ter zake die daar in de werkgroep mee bezig zijn, nu de ruimte moeten laten om die oefening te maken. Maar er wordt dus wel degelijk rekening gehouden met verschillende elementen die van belang zijn om werkbaar te zijn.

Mevrouw Schauvliege stelde een terechte vraag over de werkgroep. In die werkgroep is ook het agentschap Zorg en Gezondheid vertegenwoordigd. Ik denk dat het van belang is dat zij daarbij zijn. Wat de werkgroep van de opdrachthouder betreft, denk ik dat we het er allemaal eens over kunnen zijn dat de opdrachthouder dat allemaal op een zeer goede manier aanpakt. Ik sta ook versteld van de kennis en expertise die die man heeft. Ook de gezondheidsaspecten worden meegenomen. Ik zal de lijst met deelnemers aan die werkgroep overmaken aan de commissie, want dat is misschien wel interessant.

De voorzitter: Ik wil nog medelen dat wij in deze commissie een hoorzitting gepland hebben met de opdrachthouder, Karl Vrancken, op 26 januari.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik zou er toch nog eens extra voor willen pleiten om echt te leren uit wat we nu hebben meegemaakt en om die normbepaling heel ernstig te nemen. Want heel dit verhaal

over PFAS en PFOS is eigenlijk begonnen met vragen over die normbepaling. Het bleek eigenlijk niet zo duidelijk te zijn op basis waarvan die norm bepaald was. Het antwoord van toen was: 'op basis van haalbare doelstellingen en achtergrondwaarden'.

Ik denk dat bij de normen die we nu hanteren, de haalbaarheid een heel groot issue was, maar dat de gezondheid daarin heel wat minder werd meegenomen. Dat blijkt alvast uit wat we in de onderzoekscommissie horen en zien.

Ik wil dus een extra pleidooi houden om dat gezondheidsaspect echt mee te pakken. We beseffen dat normen compromissen zijn en dat er afwegingen gemaakt moeten worden, maar dan afwegingen waarin het gezondheidsaspect zwaar doorweegt, alvast zwaarder dan in het verleden het geval was. Ik denk dat we bij de vergunningverlening namelijk moeten werken met correcte normen, die gebaseerd zijn op wetenschap en inzicht, en dat de impact op de gezondheid een zeer belangrijk element is. Pas als dat grondig gebeurt, kunnen die vergunningen op een goede manier worden verleend. Ik wil er dus nogmaals voor pleiten om de gezondheid mee te pakken en om de normen ook te onderwerpen aan een milieueffectrapportage, zodat we gerust kunnen zijn dat de normen die geformuleerd zijn, ook degelijk zijn en dat we daarmee aan de slag kunnen om goede vergunningen te verlenen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraak van de Raad van State in verband met de toepassing van de grondverzetsregeling in de Oosterweelwerf – 1149 (2021-2022)

INTERPELLATIE van Bart Claes aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het schorsingsarrest van de Raad van State met betrekking tot de conformverklaringen van het grondverzet en de gevolgen voor het Oosterweelproject – 17 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Mijn vraag om uitleg gaat over de uitspraak van de Raad van State in verband met de toepassing van de grondverzetsregeling in de Oosterweelwerf. Op 29 december heeft de Raad van State een schorsingsarrest uitgesproken voor de tenuitvoerlegging van de conformverklaring van 3 december van de actualisatie van het technisch verslag infrastructuurwerken aan de Linkeroever, opgemaakt op 19 december 2019, en de conformverklaring van dezelfde datum van de actualisatie van het technisch verslag Scheldetunnel en aansluiting Linkeroever van 21 november 2020.

Er wordt onder meer gesteld dat de kadastrale werkzone veel te ruim is vastgesteld en dat de bestreden conformverklaringen deze uitgestrektheid van die kadastrale werkzone valideren. De Raad van State stelt vast dat de kadastrale werkzone 101, die zich uitspannt over de werven waarop de bestreden conformverklaringen betrekking hebben, niet in het kader van eenzelfde project werd vastgesteld maar van drie onderscheiden projecten, die telkens het voorwerp zijn van meerdere vergunningen. Dat zou een schending inhouden van de artikelen 158, 5° en 163 van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (VLAREBO) van 2008.

Artikel 158, 5° definieert de kadastrale werkzone als volgt: “de zone die vastgesteld is in het kader van eenzelfde project en die bestaat uit een geheel van gronden met soortgelijke kenmerken. Het betreft kenmerken die een betekenisvol effect op het milieu hebben of een betekenisvol risico voor de volksgezondheid inhouden”. Artikel 163 bevat de beschrijving van bodemmateriële voor bouwkundig bodemgebruik of in een vormvast product.

De Raad van State levert het bewijs van de uiterst dringende noodzakelijkheid door te verwijzen naar het rapport van 14 juli 2021 van de expertencommissie, waarin gewezen wordt op de drie mogelijke bronnen van risico's op korte en lange termijn bij de werken aan de Oosterweelverbinding op de Linkeroever.

Over de grootte van de kadastrale werkzone stelde ik in de PFAS-PFOS-commissie al meerdere vragen. Expert van ABO verklaarden onder andere dat ze verwonderd waren over deze aanpak en stelden eveneens dat naar hun mening die zone veel te ruim bemeten is en in strijd is met de grondverzetsregeling. Zeker de keuze om de kadastrale werkzone te spreiden over meerdere werven, lijkt niet aan de definitie te voldoen, zegden ze.

Mijn vragen hierover zijn de volgende, minister.

De Grondbank keurde die kadastrale werkzone goed. Heeft dit arrest een impact op het functioneren van de Grondbank?

Het technisch verslag waarin de kadastrale werkzone is afgebakend, is opgesteld door erkende bodemsaneringsdeskundigen. De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) voert controles uit op die erkende bodemsaneringsdeskundigen. Hoeveel controles per jaar worden op deze deskundigen uitgevoerd? Werden er op de bodemsaneringsdeskundigen die dit verslag opmaakten controles uitgevoerd? Wat was het resultaat?

De bodemsaneringsdeskundigen worden aangesteld door de opdrachtgever. Bent u van oordeel dat bodemsaneringsdeskundigen voldoende onafhankelijk werken? Hoe wordt dat gecontroleerd? Als bodemsaneringsdeskundigen ernstige overschrijdingen van de PFAS-richtnorm vaststellen, in welke mate zijn zij dan verplicht dat aan de OVAM te melden?

Er bestaan twee bodembeheersorganisaties – de Grondbank en Grondwijzer – in Vlaanderen die instaan voor de controle op de grondverzetsregeling. Het functioneren van de Grondbank en Grondwijzer wordt gecontroleerd door de OVAM. Hoeveel controles voerde de OVAM uit op het functioneren van de Grondbank en hoeveel op Grondwijzer? Op welke wijze worden deze controles uitgevoerd? Bent u van oordeel dat dit voldoende is?

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, de collega heeft al een zeer uitgebreide inleiding gegeven. Het genoemde arrest werd ook uitvoerig besproken in de media. Ik zal dat alles dus niet herhalen. Op 6 juli 2021 heb ik u in deze commissie een vraag om uitleg gesteld over de dading, die wel degelijk sterk juridisch onderbouwd was. Wat men daar deed met de veiligheidsberm en het grondverzet, hield juridisch steek. U zei toen dat ik mij eigenlijk geen zorgen hoefde te maken. Het grondverzet gebeurde binnen een en dezelfde kadastrale werkzone. U zei toen ook dat er geen sprake was van een stortplaats maar dat die veiligheidsberm aangelegd werd conform de stedenbouwkundige vergunning.

Eind december 2021 kwam echter het schorsingsarrest van de Raad van State, dat heel die redenering onderuithaalde. Het gaat namelijk niet over één kadastrale werkzone maar over drie kadastrale werkzones, en grondverzet mag niet zomaar

gebeuren van de ene zone naar de andere. Nog belangrijker: de auditeur van de Raad van State zegt dat die vervuilde grond wel degelijk beschouwd moet worden als een afvalstof en dus enkel geborgen mag worden op een vergunde stortplaats, waardoor dus het hele verhaal van de veiligheidsberm naar de prullenmand wordt verwezen.

Ik heb daarover drie vragen aan u, minister.

Op welke manier en binnen welke termijn meent u die grondverzetregeling alsnog op een rechtsgeldige wijze te kunnen rechtzetten?

Waar zult u in Vlaanderen met die zwaar vervuilde PFAS-gronden naartoe gaan nu die op dit ogenblik als afvalstof bestempeld dienen te worden en dus niet in de veiligheidsberm bij 3M opgeslagen kunnen worden?

De vraag is vooral ook wat er nu moet gebeuren met de reeds in deze berm opgeslagen afvalstoffen. Hoeveel extra zal dit probleem kosten aan de Vlaamse belastingbetaler, bovenop de meer dan 60 miljoen euro die nu al voor die rotzooi van 3M opgehoest moet worden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel voor de vragen, collega's. Het arrest betrof heden enkel een schorsing in een uiterst dringende noodzakelijkheid. In deze fase is het dus te vroeg om de verdere impact op het functioneren van de Grondbank vzw te evalueren.

Wat de tweede vraag van mevrouw Schauvliege betreft, is het zo dat de erkende bodemsaneringsdeskundigen die optreden in het grondverzetdossier Oosterweel, Sweco en Witteveen+Bos zijn.

Op 21 februari 2017 voerde de OVAM bij Sweco een technische en procesaudit uit. Tijdens deze audit ging de OVAM de algemene werking van Sweco na en legde zij naar aanleiding hiervan een aantal corrigerende maatregelen op, waaraan Sweco binnen de vooropgestelde timing en het actieplan een positief gevolg gaf.

Op 21 maart 2021 voerde de OVAM opnieuw een procesaudit uit bij Sweco. De conclusie luidde dat Sweco goed georganiseerd is met zijn bestaande managementsysteem en zijn corporate structuur.

Vervolgens, op 24 april 2018, voerde de OVAM een audit uit ten aanzien van Witteveen+Bos.

Tijdens deze audit werden verschillende personen geïnterviewd en werd de algemene werking van het bedrijf besproken. Naar aanleiding van de audit legde de OVAM een aantal corrigerende maatregelen op, onder meer betreffende de rapportage en de verwerking van analysegegevens. Hieraan werd gepast gevolg gegeven.

Naast deze diepgaande audits voert de OVAM ook nog diverse andere controles uit. Zo gebeuren automatische kwaliteitschecks op alle rapporten, worden van elke deskundige steekproefsgewijs diverse rapporten gecontroleerd en gebeuren veldwerkcontroles, wordt elk bodemsaneringsproject grondig geëvalueerd en zo verder.

Alle bodemonderzoeken en bodemsaneringsprojecten, alsook de opvolging van de bodemsaneringswerken moeten gebeuren door een erkend bodemsaneringsdeskundige.

Toezicht op erkenningen houdt een controle in op de uitoefening van zijn erkenningsvoorwaarden. Zoals daarnet aangegeven, gebeurt dat via audits en controles over alle facetten, en dus ook over de onafhankelijke werking.

De bodemsaneringsdeskundigen hebben conform het Bodemdecreet de verplichting om verontreinigingsgevallen die ze vaststellen in het kader van de uitvoering van een opdracht uit het Bodemdecreet waarbij voorzorgs- of veiligheidsmaatregelen noodzakelijk zijn, op gemotiveerde wijze onverwijld te melden aan de OVAM

Wat betreft beheer van de grondverzetregeling ziet de OVAM toe op de werking van de erkende bodembeheerorganisaties. Zo voerde de OVAM een audit uit bij beide erkende bodembeheersorganisaties met opsomming van verbeterpunten. De evaluatie leidde tot een wijziging van de grondverzetsregeling in het Bodemdecreet en VLAREBO, waarbij de erkende bodembeheerorganisaties verplicht werden te voldoen aan een kwaliteitsborgingssysteem en de opmaak van een kwaliteits-handboek van 9 maart 2020.

De OVAM plant in 2022 de werking van de beide bodembeheerorganisaties in het licht van de toepassing van de grondverzetsregeling, het kwaliteitsborgingssysteem en het kwaliteitshandboek opnieuw te evalueren via een proces- en technische audit. Ook hier gebeuren naast de audits nog andere controleacties. De resultaten hiervan worden periodiek besproken met de beide organisaties om de werking te verbeteren.

Ik kom tot de vragen van collega Claes. Het arrest van de Raad van State betrof één concrete aangelegenheid en één specifiek aspect binnen de grondverzetsregeling. De uitspraak is daarbij enkel een schorsing in een uiterst dringende noodzakelijkheid. Momenteel wordt nagegaan in welke mate deze problematiek zich ook voordoet in andere projecten, om op die manier een eventuele aanpassing van de grondverzetsregeling te overwegen.

In eerste instantie heeft de Raad van State zich niet uitgesproken over de kwalificatie van de gronden. Lantis moet evalueren hoe ze verder de met PFAS verontreinigde gronden van hun projectzone zullen behandelen. Er zijn hergebruiksmogelijkheden voorzien in de regelgeving voor het opnieuw aanwenden van verontreinigde gronden, zoals onder meer na de reiniging van de gronden. Daarnaast kunnen zwaar verontreinigde gronden, die als afvalstof zouden worden beschouwd, worden gestort. Maar het is nu aan Lantis om te evalueren hoe ze die verontreinigde gronden verder zullen behandelen.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik onthoud dat er controles worden uitgevoerd door de OVAM. In de commissie bleek heel duidelijk dat de bodemsaneringsdeskundigen zich zorgen maken over de aansprakelijkheid die ze hebben, want blijkbaar is niemand verantwoordelijk voor de goedkeuring van voorlopige normen voor niet-genormeerde parameters waarbij zij zelf een voorstel moeten doen en waar noch de Grondbank noch de OVAM een goedkeuring voor verleent. Wie verleent volgens u de goedkeuring voor die niet-genormeerde parameters? Is dat de Grondbank, de OVAM of is het puur de verantwoordelijkheid van de bodemsaneringsdeskundige? Dat is zeer onduidelijk. De bodemsaneringsdeskundigen maken zich daar zorgen over.

En ten tweede hebben we in de pers, naar aanleiding van de uitspraak van het arrest, gelezen dat de grondverzetregeling zou worden aangepast, of dat dat een mogelijkheid is. Welke wijzigingen zijn volgens u nodig of noodzakelijk om te zorgen dat de Oosterweelwerken en andere werken in Vlaanderen nog verder kunnen worden gezet, zoals bleek uit uitspraken die gedaan werden in de pers?

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, u maakt er zich een beetje gemakkelijk van af door te verwijzen naar Lantis: het is aan Lantis om te evalueren hoe ze de

zwaarst vervuilde grond gaan behandelen. Hebt u eigenlijk al contact gehad met Lantis aangaande dit schorsingsarrest van de Raad van State? Ik zie u 'ja' knikken. Wat heeft dat gesprek dan opgeleverd? We weten dat een heel deel van de grond gewoon niet te saneren valt. Is er dan ook een lijst van stortlocaties waar die grond eventueel kan worden geborgen? Is er een idee van hoeveel dat zal kosten en wanneer dat allemaal kan gebeuren?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Bedankt aan de vraagstellers en aan de minister voor het antwoord.

Minister, u zegt inderdaad dat het aan Lantis is om te bepalen hoe ze verder omgaan met de verontreinigde grond. Laat me zeggen dat ik daar relatief weinig vertrouwen in heb, zeker gezien het vonnis dat we net hebben gehad. Ik denk dat er toch net iets meer nodig is dan zeggen dat ze mogen opkuisen wat ze zelf veroorzaakt hebben. Ik denk dat daar meer toezicht op nodig is.

Hetzelfde voor de Grondbank. U zegt dat het nu te vroeg is om te evalueren, aangezien het maar een schorsing is. Ja, maar het is er natuurlijk wel niet naast. De werf van de eeuw ligt stil. En de Grondbank had wel gezegd dat het in orde was. Mij lijkt het dus wel het moment om eens te kijken of de werking daar in orde is. Ik ben heel geïnteresseerd in het antwoord op de vraag van mevrouw Schauvliege over wie die toetsingskaders eigenlijk hoort te controleren.

De conformverklaringen zijn geschorst. De technische verslagen moeten herdaan worden. Ik begrijp dat dat op dit moment gebeurt. Maar men past daar nu enkel die kadastrale werkzones in aan, terwijl dit volgens mij hét moment is om te zorgen dat ook het toetsingskader in orde is. U hebt net gezegd dat u bezig bent met dat te herbekijken. Karl Vrancken is daarmee bezig, om te kijken of die 70 klopt enzovoort. Er is overleg met Nederland. Dit lijkt mij het gedroomde moment, als die technische verslagen toch opnieuw moeten worden geschreven en opnieuw conform moeten worden verklaard, om dat correct te doen, in plaats van op de manier waarop dat in het verleden is gebeurd. Bent u ook van mening dat dit het moment is om in die technische verslagen ook het toetsingskader onder de loep te nemen, zodat we dat niet ook nog eens achteraf zullen moeten doen?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Ik heb eigenlijk dezelfde vraag over de kadastrale werkzones als ik daarstraks had over de normen, want het is natuurlijk twee keer hetzelfde. Wat de Raad van State nu gezegd heeft, is dat de vergunningverlening, in dezen dus de Grondbank, in wezen de normen 'à la tête du client' heeft toegepast om een projectje mogelijk te maken, hoewel het eigenlijk niet mogelijk is, toch niet op de manier waarop het op tafel lag. En dan loopt men achteraf tegen de lamp. Daarstraks was er sprake van discussie over de normen, waar de opdrachthouder inderdaad een duidelijke taak heeft. Ik denk dat het ook in de toepassing van de afweging van die werkzones nodig is dat er duidelijker, helderder, eenvormiger en geloofwaardiger richtlijnen komen, die vermijden dat men daar iedere keer creatief mee omspringt om dingen mogelijk te maken die eigenlijk volgens de geldende normen niet mogelijk zijn.

Ik denk dat het de heer Hellemans was die verklaarde dat als we de regels zullen toepassen, het hier dan Bokrijk wordt in Vlaanderen. Ik denk dat het probleem vooral is dat we in Vlaanderen zodanig creatief knutselen met de regels, dat ons vergunningenbeleid op Bokrijk lijkt, met alle gevolgen van dien. Ik wil dus echt wel oproepen en de vraag stellen naar duidelijkheid over die werkzones. Regels zijn er inderdaad om een afweging tussen belangen te maken, maar als de belangen altijd in dezelfde richting worden genomen, betekent dat dat ook de last en de overlast

en de 'shit', letterlijk en figuurlijk, altijd bij dezelfde terechtkomen. En dat is niet de bedoeling van een vergunningenbeleid.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, ik sluit me aan bij vele van de opmerkingen die gemaakt zijn. Het is geen geheim dat er ondertussen veel discussie is over hoe een kadastrale werfzone kan worden afgebakend. Er is de kwestie van de technische verslagen maar er is daarnaast ook de kwestie van wat afval is en wat grond is. Dat zijn de bredere grondverzetsregels, die ook in VLAREBO aan bod komen.

Als we het arrest van de Raad van State lezen dan blijkt dat omdat Lantis over 'projecten' heeft gesproken, de piste gevolgd is dat het over verschillende projecten gaat. Maar wat is een project? Is de Oosterweelwerf één project? Is de veiligheidsberm een project? Minister, overweegt u een aanpassing van de VLAREBO-regelgeving om meer specifiek duidelijk te maken wat afval is en wat grond is?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, dank voor de vraagstelling. In heel wat van de tussenkomsten heeft elkeen dezelfde bezorgdheid geuit over de manier waarop we ervoor moeten zorgen dat projecten voor grondverzet op een correcte manier kunnen verlopen en wat het kader is waarin wie welke uitspraken waarover doet. Minister, we moeten vaststellen dat op een aantal punten bezorgdheden leven, onder andere rond de normering. Ik meen dat wat betreft controle op frauduleuze activiteiten men niet echt een systeem heeft om dat op te sporen. Ik denk dat eens moet worden nagedacht over hoe we dat kunnen uitwerken.

Wat betreft de verschillende interpretaties, is een arrest altijd boeiend om te lezen om te zien welke interpretaties er zijn, hoe ermee wordt omgegaan en hoe het wordt beoordeeld. Ik denk dat het belangrijk is dat we dat arrest in zijn geheel grondig bekijken om te zien waar er juridische discussie over is en waar men er anders mee omgaat dan men het interpreteert. Met andere woorden: waar moeten we een antwoord op bieden? Ik heb een beetje moeite om te stellen dat de grondverzetsregeling in zijn geheel in vraag zou moeten worden gesteld en zou moeten worden aangepast omdat bepaalde dingen niet meer zouden kunnen. We moeten goed voor ogen houden waar het arrest een uitspraak over doet en waar er angels of probleempunten zitten. Daar moeten we antwoorden op bieden. Uiteraard is dat dan niet voor één project. Het moet een duurzaam antwoord voor de toekomst zijn, niet op maat van de ene of de andere, maar duurzaam voor iedereen en voor alle toekomstige projecten.

Minister, in welke mate ziet u het mogelijk om het arrest ten gronde te bekijken en te analyseren en transparant te bekijken waar welke angels en knelpunten zitten en waar mogelijke oplossingen? Ook daar zijn er mogelijk verschillende mogelijkheden. Welke oplossingen kunnen we naar voren schuiven om onze grondverzetsregeling te versterken? Maar ik wil de basis niet volledig weggooien, want ik denk dat er wel een goede basis ligt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, zoals aangegeven, onderzoeken we de impact van de Raad van State en de afbakening van de kadastrale werkzone. In VLAREBO en de codes van goede praktijk zijn daarover al diverse zaken opgenomen. Maar het is te vroeg om nu al een uitspraak te doen over een eventuele wijziging van de regelgeving. Zoals gezegd, gaan we kijken naar verschillende werven. Het onderzoek of er effectief een probleem is, loopt nu. We hebben ook van Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) een lijst gekregen van een aantal werven waar we aan

het kijken zijn wat het probleem is en of het klopt dat de regels niet meer beantwoorden aan verschillende werven. Sta mij toe om dat grondig te bekijken vooraleer we de regelgeving gaan wijzigen. Wij zijn daar dus mee bezig. Zowel bij MOW-projecten als bij andere werven zijn we nu aan het bekijken of er al dan niet een wijziging nodig is met wat de Raad van State nu aanreikt.

Collega Schauvliege, u vroeg wie de inschatting maakt voor de niet-genormeerde parameters. Het is de saneringsdeskundige die dan een inschatting maakt. De bodembeheersorganisaties houden toezicht op die technische verslagen, en het is de OVAM die dan een audit en controle doet op de bodembeheersorganisaties. Dat is dus de taakverdeling waarin de decreetgever destijds heeft voorzien voor de niet-genormeerde parameters.

Collega Claes, als saneren niet mogelijk is, zijn er ook nog wat andere oplossingen voorhanden, maar zover zijn we nog niet. Dan zal dat ook moeten worden bekeken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik zou er toch voor willen pleiten om de regels niet aan te passen op maat van één project. Bij het Oosterweelproject heeft men tenslotte de keuze gemaakt om te graven op de meest vervuilde site in de wereld op het vlak van PFOS. Dat project moet worden aangepast aan de gezondheid van de omwonenden, van de mensen. Ik denk dat dat zeer belangrijk is. Men mag dus geen maatwerk maken voor Oosterweel op het vlak van regelgeving. Men moet Oosterweel aanpassen in functie van garanties dat de gezondheid van de omwonenden gegarandeerd is. Ik hoor u zeggen dat u nog niet van plan bent om de regelgeving onmiddellijk aan te passen. Dat is op zich een eerste goede uitspraak, maar voor ons is het essentieel dat men Oosterweel herdenkt in functie van de gezondheid van de mensen en dan pas verdergaat, in plaats van nu holderdebolder te knutselen aan de regelgeving om Oosterweel toch maar te kunnen voortzetten in de vorm zoals die nu op tafel ligt.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Minister, ik ben niet veel wijzer geworden van uw antwoorden, terwijl ik afgelopen voorjaar voor u applaudisseerde, want u nam de vlucht vooruit door het oprichten van die onderzoekscommissie. Ik denk dat u nu nogal passief overkomt, en dat is jammer, want het rondenvan de ring rond Antwerpen is inderdaad de werf van de eeuw en de Oosterweeltunnel is daarin het kroonjuweel, en net dat ligt nu stil. De klok tikt voort, de rekening tikt aan. Maar goed, ik zal dit blijven opvolgen in het parlement. Ik hoop echter toch dat u een veel meer proactieve rol gaat spelen in deze kwestie en snel een rechtsgeldige oplossing kunt vinden om dit project alsnog succesvol af te ronden.

De voorzitter: De vraag om uitleg en de interpellatie zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toekomst van Polders en Wateringen – 1155 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, in het Vlaams regeerakkoord staat: "Het huidig oppervlaktewaterbeheer is nog sterk versnipperd, wat zorgt voor een gebrek aan efficiëntie en daadkracht. Naar Nederlands voorbeeld rationaliseren we drastisch het landschap van de onbevaarbare waterlopen binnen hydrografisch logische

gehelen, waarbij de belastingbevoegdheid van polders en wateringen wordt stopgezet." De besturen van polders en wateringen spelen daarbij een belangrijke rol. Polders en wateringen zijn vaak eeuwenoude lokale samenwerkingsverbanden die onbevaarbare waterlopen beheren, bijvoorbeeld om lager gelegen gronden te beschermen tegen de getijdenwerking en overstromingen. In Vlaanderen zijn er nog 59 van die besturen actief. Samen hebben ze een werkingsgebied van bijna 312.000 hectare, of bijna 23 procent van het Vlaamse landbouwoppervlak. De polders en wateringen beheren meer dan 10.000 kilometer aan waterlopen, wat van hen de grootste waterbeheerders in Vlaanderen maakt. De jongste decennia zijn de polders en wateringen mee geëvolueerd in een doelstelling naar een meer integraal waterbeleid. Bovendien beschikken ze nog steeds over een heel sterke terreinkennis.

Minister, hoever staat u met de opvolging en uitvoering van het regeerakkoord wat dat punt betreft? Naar ik verneem, zou de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) verschillende beheermodellen aan het uitwerken zijn. Wat is de stand van zaken wat dat betreft?

Hebt u reeds overleg gehad met de koepelorganisatie Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen over uw beleidsdoelstellingen? Zo ja, met welk resultaat? Zo neen, is dat gepland en wanneer?

Sommige besturen van polders en wateringen geven aan vrijwillig te willen fuseren. Zijn er dossiers ingediend bij u? Welke opvolging geeft u hieraan?

Hebt u nog bijkomende beleidsintenties voor de polders en wateringen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Op mijn vraag heeft de VMM inderdaad mogelijke pistes onderzocht. Dit gebeurde in nauw overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen alsook met de provincies. Die voorstellen werden toegelicht aan mijn kabinet. De resultaten van dit overleg worden ook meegenomen in de politieke besluitvorming.

Ik ontving ook een aantal voorstellen tot fusies, maar die werden niet voorzien binnen hydrografisch logische gehelen. Zoals u weet, is dat een van de doelstellingen van het regeerakkoord. Ik heb dan ook beslist om deze fusieoperaties nog niet op te starten. Het lijkt me ook aangewezen dat we eerst een beslissing inzake de uitvoering van het regeerakkoord nemen. Het zou dan ook wat verloren energie zijn als de fusies niet zouden passen binnen het toekomstige beleid.

Ik denk dat het daarom belangrijk is om op korte termijn duidelijkheid te creëren. Ik begrijp dat de polders en wateringen vragende partij zijn voor een snelle besluitvorming. In de eerste helft van dit jaar wil ik dan ook een definitieve beslissing nemen rond het wegwerken van de versnippering van het beheer van de onbevaarbare waterlopen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw bondig antwoord. Ik had een iets uitgebreider antwoord verwacht, maar ik vermoed dat u me voor alle bijkomende vragen die ik zal stellen, zult verwijzen naar de beslissing die u in de eerste helft van dit jaar zult nemen. Ik zie u lachen. Ik ga er dus van uit dat ik mijn resem bijkomende vragen kan schrappen.

U hebt me wat verrast, omdat ik niet wist wat de timing precies inhield. Ik wil er gewoon nog eens op hameren dat we alle terreinkennis van de polders en wateringen niet overboord mogen gooien. Ze staan namelijk zeer dicht bij diegenen die

het waterbeheer nodig hebben, bij de gebruikers van verschillende percelen. Dat geef ik u nog mee. Ik wacht dus uw initiatief af en het werk dat wellicht binnen de regering verricht zal worden.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Ik zou graag nog even tussenkomen. Ik heb hierover zelf in november 2020 een vraag gesteld. Toen bleek dat de polderbelasting vrij inefficiënt geïnd wordt. Er worden 330.000 brieven verstuurd voor een bedrag van ongeveer 7,3 miljoen euro, dus 22 euro per aanslag, met een inningkost van ongeveer 2 euro. Het systeem is dus vrij inefficiënt. Als men niet op tijd betaalt, worden er in mijn gemeente 200 euro deurwaarderskosten aangerekend op 22 euro. U begrijpt dus dat dat kafkaïaanse toestanden zijn.

In mijn eigen gemeente, Maldegem, zijn er in het noorden drie polders en in het zuiden geen polders. Hoe kan ik aan mijn inwoners uitleggen dat ze in het noorden van de gemeente een polderbelasting moeten betalen en in het zuiden niet, terwijl ze dezelfde service krijgen? In het zuiden van de gemeente is het namelijk de gemeente die instaat voor de waterlopen, in het noorden polders. Wat het nog complexer maakt, is dat de belastingen voor categorie 2 geïnd worden door de provincie. De mensen begrijpen er dus niets van.

Begin vorig jaar heb ik ook een schriftelijke vraag gesteld over de werking van die polders. Er blijkt daarover bij de Vlaamse overheid niet zoveel informatie aanwezig te zijn. Ik heb me dan gericht op de provincies, waar ik hetzelfde antwoord kreeg: richt u tot rechtstreeks tot de 59 polders en wateringen.

Ik heb dat gedaan. Ik heb alle 59 polders en wateringen aangeschreven en gevraagd naar hun werkingsprincipe, hun vergoedingen aan personeel, de manier waarop ze werken, de werkingskosten enzovoort. Ik heb van 57 van de 59 een zeer gedetailleerd antwoord gekregen, wat eigenlijk wel zeer frappant is. Ik ga hier niet op de details in, maar als u dat goedvindt, minister, zou ik die antwoorden graag in een pakket aan u ter beschikking stellen. Ik denk namelijk dat u daar heel veel informatie uit kunt halen.

Ik vat het kort samen. Er zijn heel grote verschillen in de herkomst van de inkomsten. Bij sommige polders is de polderbelasting goed voor 10 procent van hun inkomsten, bij andere voor 30 tot 40 procent. Dat vind ik heel eigenaardig. Sommige polders hebben zeer veel activa, andere totaal geen activa. Dat is ook heel eigenaardig, of alleszins het onderzoeken waard. Er zijn ook grote verschillen in bedrijfsvoering, qua aanpak van werken en aanbestedingen. Er zijn grote verschillen in verloning. Zo ontvangen de ontvangers-griffiers van bepaalde polders heel grote bedragen en anderen kleine bedragen, niet altijd gerelateerd aan de grootte van de polders. De vergoedingen voor de dijkgraven zijn ook heel verschillend. Een kleine kanttekening: sommige polders hebben dezelfde ontvanger-griffier. Als bijvoorbeeld drie polders dezelfde ontvanger-griffier hebben en zouden fusioneren, stel ik me de vraag of die ontvanger-griffier dan drie keer een vergoeding zou ontvangen.

Minister, collega De Roo, ik denk dat dit het bekijken waard is, evenals de manier waarop een bestuur verkozen wordt. De gemiddelde leeftijd van de bestuurders is 63 jaar. Ik denk dat een 'raad der wijzen' wel belangrijk is, maar 63 jaar vind ik toch een vrij hoge leeftijd. Collega De Roo, de kennis die aanwezig is bij die polders, stel ik niet in vraag. Ik denk dat die kennis er wel is.

Minister, met uw goedvinden zal ik dit alles in een pakket aan u overmaken. Ik wil ervoor pleiten om heel snel komaf te maken met die polderbelasting. Eigenlijk hebt u al geantwoord op mijn bijkomende vraag. Op welke termijn wenst u dat te doen? Als u zegt dat te willen doen in de eerste termijn van dit jaar, bedoelt u dan ook

dat u in de eerste termijn van dit jaar die polderbelasting al effectief kunt afschaffen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mijnheer Van Hulle, u mag mij die informatie zeker bezorgen. Mail die maar door. Wij zullen dit zeker meenemen in datgene waarmee wij bezig zijn. De verschillen die u aanhaalt, zijn inderdaad heel frappant. Dat zijn zaken die wij ook tegenkomen, niet alleen op het vlak van inkomsten of verloning, ook inzake het beleid op het terrein. Wij hopen echt dat ik in de eerste helft van dit jaar een voorstel kan voorleggen aan de regering. U mag me die informatie zeker bezorgen. Ik wil u ook feliciteren met uw goed parlementair werk.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u wel, collega Van Hulle, voor uw aanvullingen en uw opzoekingswerk. Ik moet zeggen dat ik niet zo verbaasd ben over de grote verschillen die u opnoemt. Polders en wateringen zijn natuurlijk zo gestructureerd dat ze heel flexibel zijn, zeer lokaal gebonden zijn en dus een aantal gebruiken hebben die inderdaad wel wat kunnen verschillen. Maar het is niet omdat ze verschillend zijn of verschillend werken, dat we het kind met het badwater moeten weggooien. Ik denk dat die flexibiliteit zeer belangrijk is. Als we een vergelijking zouden maken tussen alle gemeenten, denk ik dat we ook lokale verschillen zouden opmerken. Dat niet iedereen iets op dezelfde manier aanpakt, is daarom niet verkeerd. Ook de hoge leeftijd van polderbestuurders verbaast me niet echt. Het zijn namelijk vaak aangelanden, gebruikers of landbouwers. De gemiddelde leeftijd van de landbouwers neemt ook toe.

Net daarom hebben we bijvoorbeeld ook een goed beleid nodig om jonge starters te kunnen aantrekken tot die sector. Het is zeker nuttig om die gegevens over te maken en mee te nemen in het debat. We mogen vooral het kind niet met het badwater weggooien en de lokale kennis en moeten dat principe van flexibiliteit bij polders en wateringen behouden. Ik kijk dus uit naar het verdere initiatief van de minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over pesticiden in het oppervlaktewater – 1168 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, vorig jaar werden de cijfers van de nieuwe indicator van het Europees Milieuagentschap (EMA) gepubliceerd, betreffende metingen die liepen van 2013 tot 2019 in dertig Europese landen die lid zijn van het Europees Milieuagentschap.

Concreet werd er gezocht naar sporen van pesticiden waarvoor drempels werden vastgelegd. De resultaten die naar boven kwamen, waren voor België, en bij extensie voor Vlaanderen, niet bijzonder gunstig. Bij de onderzochte kleine rivieren was er bij 63 procent van de locaties een overschrijding van de drempelwaarde en bij de middelgrote rivieren bij 46 procent. We scoren daarmee niet bij de besten van de klas, hoewel we dat eigenlijk wel ... (*onverstaanbaar*) ... binnen Europa.

Minister, welke conclusies trekt u uit dit onderzoek van het EMA?

De metingen liepen tot 2019. Hebt u momenteel zicht – mogelijk uit lokale metingen – op de evolutie sindsdien?

Welke mogelijkheden ziet u om deze problematiek aan te pakken, al dan niet in het kader van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: In 2019 was het percentage meetplaatsen met overschrijding van de norm/referentiewaarde het grootst voor midacloprid, een insecticide waarvoor sinds 2013 vergaande beperkingen gelden vanwege het mogelijk risico voor bijen en daaropvolgend ook voor vogels zoals zwaluwen. Voor een groot deel van de pesticiden was er in Vlaanderen in de periode 2010-2019 een daling van het aantal meetplaatsen met een overschrijding van de norm.

Zoals u aangeeft in uw tweede vraag, lopen de cijfers die toegankelijk zijn op de website van de VMM tot 2019. Zoals gezegd, is er voor een groot deel van de pesticiden een daling ingezet in de periode 2010-2019.

De pesticideproblematiek wordt ook aangepakt in het maatregelenprogramma horend bij het stroomgebiedbeheerplan. Een hele reeks acties daarrond zijn opgenomen in een ontwerp van plan. Een van de maatregelen is de meersporenaanpak om de druk op beschermde gebieden voor bijvoorbeeld de productie van drinkwater te verminderen.

Daarnaast is er ook het nationaal actieplan, dat alle gecoördineerde plannen inzake pesticiden in België omvat. Het Vlaams deel bevat de acties uit het stroomgebiedbeheerplan en een aantal bijkomende acties rond landbouw en natuur.

Ten slotte wil ik benadrukken dat we voor de niet-land- en tuinbouwactiviteiten het gebruik in Vlaanderen al drastisch hebben laten dalen. Voor openbare diensten geldt een verbod. Enkel met een afwijking mogen nog pesticiden gebruikt worden.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Ik heb hoge verwachtingen van de stroomgebiedbeheerplannen. Maar naast de verdere beperking van het gebruik van pesticiden, dat u hebt aangehaald, zou ook een verbreding van de pesticidevrije strook rond waterlopen soelaas kunnen bieden. Staat daaromtrent een verdere afstemming op de agenda?

Ik heb nog een bijkomende vraag. Valt het gebruik van pesticiden in Europese beschermde natuurgebieden nog te verantwoorden? Hoe zullen we daar in de nabije toekomst mee omgaan?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Bedankt, mevrouw Perdaens, voor uw vraag. Bedankt, minister, voor uw antwoord. Ik heb zelf nog een vraag over de stroomgebiedbeheerplannen. Ik hield hierover vorig najaar ook al een tussenkomst. U zei toen dat u de ambitie van de stroomgebiedbeheerplannen zou opschroeven ten opzichte van de voorstellen die op tafel lagen en dat u die in het voorjaar zou indienen bij Europa.

Wat is hiervan de stand van zaken? Bent u er al in geslaagd om de ambitie op te schroeven, niet alleen ten opzichte van wat gebeurde tussen het openbaar onderzoek en de voorstellen die nu zijn geformuleerd, maar ook ten opzichte van de voorstellen die op het moment dat het openbaar onderzoek liep, zijn gemaakt? Toen was het namelijk de ambitie om 10 procent van de waterlopen een goede

waterkwaliteit te bezorgen tegen 2027, iets wat Europa eigenlijk vraagt te doen voor alle waterlopen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mevrouw Perdaens, de verbreding van een pesticidevrije strook langs waterlopen is zeker een goed voorstel, dat we ook willen bekijken. Collega Schauvliege, wat betreft het hoger leggen van onze ambitie in de stroomgebiedbeheerplannen is mijn kabinet aan het werk om het plan bij te schaven. We zijn volop in gesprek met gouverneurs van verschillende provincies om die plannen bij te schaven.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Dank u wel, minister, voor de antwoorden. Hoewel de resultaten van de metingen wel verbeteren, is er natuurlijk wel nog wat werk aan de winkel. Ik hoor dat u daarmee aan de slag gaat en dat uw kabinet daarmee aan de slag gaat. U schuwt natuurlijk het harde werk niet. We blijven dit opvolgen. Maar ik heb er alle vertrouwen in dat we ook hier steeds betere resultaten zullen boeken en uiteindelijk als beste van de klas binnen Europa kunnen eindigen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over stedelijke hitte-eilanden en ondersteuning van groene stedelijke infrastructuur vanuit Vlaanderen – 1174 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Minister, groene plekken hebben een verkoelend effect in de stad. Dat was al langer bekend, maar onlangs werd de mate waarin dit verkoelend effect optreedt, gekwantificeerd. Onder andere het Joint Research Centre van de Europese Commissie voerde een studie uit die werd gepubliceerd in het tijdschrift Sustainable Cities and Society.

De opzet van de studie was eigenlijk vrij eenvoudig. De onderzoekers analyseerden op basis van infraroodmetingen door satellieten de gemiddelde temperatuur tijdens de maanden juli en augustus in ruim zeshonderd Europese steden en hun nabije omgeving. Die data legden ze naast cijfers over de hoeveelheid groen in de stad, eveneens vanuit satellieten gemeten. Uit de analyse bleek dat om een stad met 1 graad af te koelen, 15 procent van de oppervlakte met bomen bedekt moet zijn.

Ook de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Miniraad) lijkt overtuigd van groene stadsinfrastructuur. Tijdens het colloquium ter ere van de dertigste verjaardag van deze raad, had men het onder andere over good practices die geïmplementeerd worden in Gent, zoals groene klimaatassen, wijkparken, groendaken, geveltuinen enzovoort.

Minister, hebt u kennisgenomen van deze studie? Welke beleidsinitiatieven zult u hier verder aan koppelen?

Welke kansen ziet u om de positieve effecten van een doordachte inplanting van groene ruimtes in stedelijk gebied onder de aandacht te brengen van lokale besturen, landschapsarchitecten, tuinaannemers, groendienstten enzovoort?

Hoe ondersteunt u lokale besturen om groene infrastructuur aan te leggen in kerngebieden, zoals bijvoorbeeld die groenkernen en groenassen? Op welke ondersteuning zullen lokale besturen de volgende jaren kunnen rekenen?

Groene infrastructuur aanleggen in een stedelijke context is niet altijd evident. Groen dat aangeplant is in het verleden, kan al eens schade berokkenen aan het openbaar domein, bijvoorbeeld door worteldruk. Welke informatie en ondersteuning krijgen lokale besturen ter beschikking vanuit Vlaanderen om groeninfrastructuur in een stedelijke context op een toekomstgerichte manier aan te planten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega De Roo, ik werk aan een Vlaams adaptatieplan om Vlaanderen voor te bereiden op de effecten van de klimaatverandering en dit zowel op korte termijn, tegen 2030, als op langere termijn, tegen 2050. Ik kan het niet genoeg zeggen: natuur wordt daarbij onze belangrijkste bondgenoot. Bossen, natte natuur en stedelijk groen zorgen voor de vastlegging van koolstof en voor de buffering bij wateroverlast, droogte en hitte-effecten. Meer bos en natte natuur staan hoog op de agenda, net als het verweven en verbinden van de natuur in Vlaanderen via groen-blauwe netwerken. Bij dezen wil ik nogmaals een oproep doen aan schepenen en burgemeesters om te bekijken waar men alsnog kan bebossen.

We hebben daarvoor heel wat middelen klaarliggen. Ik merk dat er nog een hele inhaalbeweging nodig is voor het deel dat de lokale besturen moeten uitvoeren. Elke gelegenheid die ik krijg om burgemeesters en schepenen hiertoe op te roepen, grijp ik dan ook aan. Meer bossen in de wijken en steden, stadsbosjes, stadsrandbossen en dergelijke zorgen allemaal voor een natuurlijke airconditioning. Ik roep dus op om een beroep te doen op de middelen die daarvoor klaarliggen.

Wat uw tweede vraag betreft, zie ik heel wat kansen om de positieve effecten van een doordachte inplanting van groene ruimtes onder de aandacht te brengen. Er zijn heel wat verschillende initiatieven op dat vlak. Denk maar aan de Green Deal Natuurlijke tuinen, die ik samen met de sector heb gelanceerd, die heel goed loopt en waarmee we iedereen die een tuin heeft, informeren en sensibiliseren. Tuinen kunnen ook klimaatrobuust ontworpen, aangelegd en beheerd worden. Ook meer biodiversiteit, minder hitte-eilandeffecten en het inspelen op de problematiek van waterbuffering zijn van groot belang, zeker in een stedelijke context.

Ik ben bovendien ook zeer enthousiast over de lopende voorbereidingen voor de Green Deal Klimaatadaptatie, die zich onder meer richt op stadsplanners, projectontwikkelaars, landschapsarchitecten en lokale besturen, waarin samengewerkt zal worden rond mogelijke maatregelen voor klimaatadaptatie.

Er werden de laatste jaren ook verschillende projecten en oproepen gelanceerd specifiek gericht op scholen. Ik ben al een aantal heel mooie vergroeningsprojecten van scholen gaan bekijken, waarbij speelplaatsen onthard worden en als het ware omgetoverd worden tot een echte groene jungle, waarin kinderen heel fijn kunnen spelen. Milieuzorg op school (MOS) begeleidt en ondersteunt scholen bij hun vergroeningstraject. MOS heeft oog voor de brede schoolbenadering en zet in op samenwerking met partners.

We hebben ook de call rond verkavelingswijken, die focust op een transformatie en verdichting van te ruim bemeten woomomgevingen in goedgelegen gebieden, met een focus op en zelfs een quick win in het streven naar vergroening. Deze wijken lijden onder een te breed bemeten oppervlakte aan verharding in de publieke ruimte: te brede straten en te veel parkeerruimte.

Via het interactief forum Yammer en een elektronische nieuwsbrief die zich richt op lokale besturen, wordt regelmatig nieuws uitgewisseld over de inplanting van groene ruimtes.

Ik verwijs ook naar het Lokaal Energie- en Klimaatpact, dat ik samen met collega Somers heb uitgewerkt. Ook daarin zitten heel wat mooie zaken en werven.

Dan kom ik tot uw derde vraag. Ik ondersteun lokale besturen op verschillende manieren, via de burgemeestersconvenants en www.klimaatruimte.be. In de toekomst wil ik ook werk maken van een kennisportaal klimaatadaptatie, dat mee kan zorgen voor de uitvoering van de verschillende acties en doelstellingen uit het klimaatadaptatieplan.

Ook in het kader van de pilootprojecten Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) startte ik in 2021 een twee jaar durende samenwerking met gemeenten inzake groen-blauwe dooradering.

Via de jaarlijkse projectoproep Natuur in je Buurt van de Vlaamse overheid in samenwerking met het Agentschap voor Natuur en Bos worden heel wat mooie projecten ondersteund. We hebben ook het nieuwe Interreg-projectvoorstel 2B en de Green Deal Bedrijven en Biodiversiteit.

Via het beoordelingskader natuurinclusief bouwen sla ik ook de handen in elkaar met de bouwsector. Daarbij is het subsidieproject 'Groen in de Bouw' van belang. De website www.groenindebouw.be verzamelt daarvoor allerlei informatie en events.

Wat uw vierde vraag betreft: in samenwerking met de Onpartijdige Instelling voor de Controle van de Bouwproducten (COPRO) ondersteun ik eveneens het uitwerken van een label voor natuurinclusief werken voor gemeentes. Dit label wordt ontwikkeld in samenwerking met de gemeentes zelf en heeft als doel om de hele keten van producent tot en met beheerder mee attent te maken op kwalitatieve, klimaatrobuuste, standplaatsgeschikte, biodiverse groenaanleg en -beheer. De uitwerking van dit label wordt ook mee ondersteund door de oproepen die kaderen binnen de blue deal bebouwde omgeving.

Er lopen ook heel wat projecten bij het Agentschap voor Natuur en Bos, denk maar aan het innovatieproject Stedelijke Natuur, waarbij de uitbouw van een kennis-netwerk een van de hoofdlijnen is.

Zoals u merkt aan mijn opsomming, hebben we in Vlaanderen heel wat projecten. Het lijkt me echter goed dat ik de opdracht geef aan alle administraties om dat eens allemaal te bundelen, zodat we allemaal het bos door de bomen zien.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreid antwoord. Er leeft inderdaad veel. Ik stel in uw antwoord ook vast dat bebossen uw mantra is. Maar als je gaat kijken in stedelijke gebieden, en zeker in kerngebieden, is bebos-sing natuurlijk niet altijd mogelijk. Er is niet altijd voldoende plaats of er zijn een aantal factoren die toch wel een aanpak op maat vragen. In stadsbossen in de rand, bijvoorbeeld, gaan we vaak inheemse soorten aanplanten. In kerngebieden en stedelijk gebieden is er evenwel vaak minder waterinfiltratie en ligt de tem-peratuur wat hoger. Daarom beginnen een aantal boomtelers toch meer en meer signalen te geven dat er soms ook gekeken moet worden naar andere soorten, die een rol kunnen vervullen op dat openbaar domein. Dat miste ik een beetje in uw antwoord: dat we die aanpak op maat, zeker in de kerngebieden van steden, nodig hebben. In de vorige legislatuur werden bijvoorbeeld rond Gent een aantal stads-bossen aangeplant. Die dragen natuurlijk bij tot die 15 procent uit de studie, die

ervoor zorgt dat een stad met 1 graad kan afkoelen. Maar natuurlijk liggen die altijd op een paar kilometer van het echte centrum. Ik denk dat je ervoor moet zorgen dat je daar voldoende in handen hebt om bijvoorbeeld groenslingers, geveltuintjes en dergelijke te stimuleren. Ik denk dat er op dat vlak nog wel wat meer initiatieven genomen kunnen worden, om niet enkel in grootstedelijke kernen maar ook in kleinere kernen te kunnen zorgen voor dat soort natuur, dat soort verkoeling, dat soort klimaatmaatregelen, ook in functie van het verhinderen van hitte-eilanden.

Wat dat kennisportaal betreft, wil ik nog aanstippen dat ik het zeer nuttig vind om kennis daarrond te bundelen. Ik wil ook oproepen om daarin zeker ook kennis vanuit de praktijk een plaats te geven. Het is niet omdat je iets van asfalt of beton kent, dat je weet hoe een boom in elkaar steekt of wat een boom nodig heeft. Dat zijn, denk ik, zaken die we zeker in een kerngebied kunnen en moeten gebruiken en waarover telers ook heel wat ideeën hebben. Dat is dus mijn bijkomende vraag: op welke manier denkt u die echte kennis over bomen, over gewassen, over struiken, over geveltuinen en dergelijke, die vooral aanwezig is bij telers en bij een aantal groenvoorzieners, mee te nemen in het kennisportaal dat u wilt opbouwen?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, hartelijk dank voor uw uitgebreid antwoord. Het klopt dat er heel veel mogelijk is voor diegenen die willen, dat er heel veel initiatieven, kennisvergaring en subsidiemogelijkheden zijn. Waarover ik me het meest zorgen maak, zijn de steden en gemeenten waar het hitte-eilandeffect nog niet echt voelbaar is, die dus eigenlijk nog relatief veel open ruimte hebben, maar waar de verstedelijking toch groot is en die nu heel snel aan het verdichten zijn. Daar zie je dat de initiatieven heel vaak niet geïnspireerd zijn vanuit de gedachte om al afkoeling te voorzien. Plant u een specifieke aanpak om ook die steden en gemeenten mee te overtuigen? We zien daar namelijk dat er op dit moment heel veel verdichting gerealiseerd wordt, waarvan we later zullen zeggen dat we er meer open ruimte of meer ontharding hadden moeten voorzien. Dan krijg je het effect dat je later moet uitbreken wat je nu verhardt. Ik denk dus dat er, voor die doelgroep die nu niet overtuigd is om meer groen te voorzien, een specifieke aanpak nodig is, om nu te voorkomen in plaats van later te genezen, want dat zal heel wat duurder zijn.

De voorzitter: De heer Van Hulle heeft het woord.

Bart Van Hulle (Open Vld): Ik was niet van plan om tussen te komen, maar ik voelde me aangesproken, mijnheer De Roo. Ik weet niet of u dat weet, maar ik ben een bosboomkweker van de zevende generatie.

Ik weet niet of ik er iets van ken, maar ik denk van wel. Ik wil collega De Roo bijtreden in wat hij zegt over klimaatadaptatie en het feit dat er nu een lijst op tafel ligt met zogezegd autochtone bomen. Ik denk dat die lijst het best aangepast wordt. Dat is al in gang gestoken en dat is goed.

Verder is de boomkwekerijsector vragende partij om zoveel mogelijk informatie te geven. Dat is dus zeker een link met dit onderwerp.

Ik ben ook burgemeester van Maldegem, minister. Er komt inderdaad heel veel af op de gemeenten, zoals mogelijkheden om te ontharden en dergelijke. Ik kan het alleen maar toejuichen dat u dit alles wilt bundelen. Ik wil u vragen om alle informatie te bundelen en eenvoudiger te maken, zodat er pakketten zijn waarop heel eenvoudig ingeschreven kan worden, zodat een gemeente bij wijze van spreken op tien minuten tijd een dossier kan indienen waarmee de komende jaren aan de slag gegaan kan worden. Ik denk dat daar vraag naar is en dat dit ook een grote toegevoegde waarde kan betekenen. Want nu is het heel moeilijk om kleine

projectjes te detecteren. Als burgemeester word je overstelpt met heel veel mails. Ik denk dat dit een oplossing kan zijn.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mijnheer De Roo, ik verwees al naar de voorbereiding van de Green Deal Klimaatadaptatie voor stadsplanners, projectontwikkelaars, landschapsarchitecten en lokale besturen, waarin samengewerkt zal worden rond mogelijke maatregelen voor klimaatadaptatie bij de inrichting van de stedelijke en gemeentelijke omgeving. Wij zullen ook een projectoproep hitte-eilanden lanceren om alles samen te voegen en efficiënter aan te pakken. Dat zit er dus aan te komen.

Collega Schauvliege, kwalitatieve verdichting is inderdaad belangrijk. Regelmatig wordt bij verdichting het groene inderdaad uit het oog verloren. Het klimaatportaal biedt wel heel wat informatie aan lokale besturen om die hitte-effecten te voorkomen. Ik denk dat heel wat gemeenten die tool kennen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dank u, collega's, voor de aanvullingen. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat we het effect van hitte-eilanden zoveel mogelijk moeten proberen te voorkomen door doordachte aanplantingen te realiseren. De studies zijn er. Er is al wat beleid rond. Er staan ook veel dingen in de steigers. Ik hoop dus dat we gemeentebesturen via die projectoproepen kunnen motiveren, maar dat we ook particulieren kunnen motiveren, om in kerngebieden aanpassingen te doen om het ook op langere termijn volhoudbaar te maken op het vlak van hitte.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.